ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތަކާބެހޭ ބައިނަލް އަޤްވާމީ މުޢާހަދާ

- **މުޢާހަދާގެ މުހިއްމު ނުކުތާތައް:**

  - ކޮންމެ ކުއްޖަކަށްމެ ދިރިހުރުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެން ވެއެވެ. އަދި ހުރިހާ ދައުލަތްތަކުން ކުއްޖާ ދިރިހުރުމަށާއި ތަރައްޤީވުމަށް ވީ އެންމެ ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި މަސައްކަތްކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
  - ކޮންމެ ކުއްޖަކު ދުނިޔެއަށް އުފަންވީއްސުރެ ނަމަކާ އަދި ދައުލަތަކަށް ނިސްބަތްވުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.
  - ކޯޓުތަކުން ނުވަތަ ވެލްފެއަރ މަރުކަޒު ނުވަތަ އެ ދައުލަތެއްގެ ހިންގުމުގެ ބާރުތަކުން ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކަންތައްތައް ކުރާނަމަ އެކުދިންގެ ކަންތައްތަކަށް ނުވަތަ ބޭނުންތަކަށް އިސްކަންދޭންވާނެއެވެ. އަދި ކުޑަކުއްޖާ ހުރިހާ ހިމާޔަތްތަކާ ފަރުވާތަކާއި ސަލާމަތުކަން ދޭންވާނެއެވެ.
  - އެއްވެސް ތަފާތެއްނުކުރެ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށްވެސް ލިބިގެންވާ ފުރިހަމަ ހައްޤުތައް ލިބިދިނުމުގައި ދައުލަތުތަކުން ބާރުއަޅަންވާނެއެވެ.
  - ކުދިންގެ ތަރުބިއްޔަތުކުރުމުގައި ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ފަރާތްތަކުން އަދާ ދައުރުގެ ބޮޑުން ފުރަތަމަ އެހެން ފަރާތްތަކުން ކުޑަކުދިން އެކުދިންގެ މައިންބަފައިންނާ ވަކިކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.
  - ހުރިފައިވާ އާއިލާއާ އަލުން ގުޅުވުމަށް މަގުފަހިކޮށް ދިނުމަށް ދައުލަތްތަކުގެ ސަރަހައްދުގެ އެތެރެއަށް އަދި ސަރަހައްދުން ބޭރަށް ދަތުރު ކުރުމުގެ ހައްޤު ދައުލަތުތަކުން ދޭންވާނެއެވެ.
  - ކުޑަކުއްޖަކު ބަލާ ބެލެހެއްޓުމުގެ މައިގަނޑު މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލާނީ މައިންބަފައިން ކަމުގައި ވާތީ ދައުލަތުތަކުން އެމީހުންނަށް އެކަށައަޅާ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދީ ކުޑަކުދިން ބަލަހައްޓާ މުއައްސަސާތައް ޤާއިމުކުރުމުގައި ދައުލަތްތަކުން ބާރުއަޅަންވާނެއެވެ.
  - ކުދިންނަށް ހިޔާލުފާޅުކުރުމުގެ ދީނާއި ނުވަތަ އަޤީދާއެއް ނަގަން ކޮންމެކަމެއް ކުދިން ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްރިއްޔަތު އަދި ނަފްސާނީ ދުނިޔެ ވިސްނުމާއި ކަންކަމުގެ ކުދިން ޙައްޤުތަކާބެހޭ ކުރިމަތިލުން ދައުލަތުތަކުން މަސައްކަތްކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
  - މައިންބަފައިން ނެތް ކުދިން ބެލެހެއްޓުމުގެ ބަލަހައްޓަން ދައުލަތުތަކުން ހަމަޖެހުން ދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ކުދިންގެ ފަރާތުން ތަރުބިއްޔަތުގެ ނިޒާމް ހިންގައި، އަދި ބެލެނިވެރިން، ކުޑަކުދިން އުފެދިންގެ ދައުލަތް އެހެން ދައުލަތަކަށް ބަދަލުވުމުގައި މުއައްސަސާތަކުގެ ބެލުންތަކާ ރައްކާތެރިކަމާއި ތަރުބިއްޔަތު ދިނުމުގައި، ބައިނަލްއަޤްވާމީ އުސޫލުތަކާ ރައްކާތެރިކަމާއި މަސައްކަތްކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
  - ނުކުޅެދޭ ކުދިންނަށް މުޖުތަމައުން ބޭނުންތެރި، ދަރިވަރުންގެ ތަޢުލީމުގައި، ވިސް ބޭނުން އަމިއްލަ އުޅުމުގައި ދިރިއުޅޭ ބަރުދަނު ކުރުމުގައި އެކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ހާއްސަ ފަރުވާއާއި ތަޢުލީމާއި ތަމްރީން ލިބިދޭން ބައްޓަންކުރަންވީ އެކުދިންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

- ލިބެންހުރި އެންމެ މޮޅު ބޭސްފަރުވާއާއި ފުރިހަމަ ސިއްހަތު ލިބުން ކުދިންނަށް ހައްގުވެގެން ވާއެކު ހުރި ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ސިއްހީ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުން ސަރުކާރުގެ ވާޖިބެކެވެ. މިކަމުގައި އިސްކަންދޭނީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ފިޔަވަޅުތަކާއި ސިއްހަތާބެހޭ ތަޢުލީމާއި އެއްއަހަރު ނުފުރާ ތުއްތު ކުދިން މަރުވުން މަދުކުރުމުގެ މަސައްކަތެވެ.
- ފަށާ ތަރުބިއްޔަތު އުނގެނުން މަޖުބޫރުކޮށް އެ ޚިދުމަތް ހިލޭ ދޭންވާނެއެވެ. ސާނަވީ ތައުލީމުގައި ކުދިން ބައިވެރިވުމަށް ކުދިންގެ އަތުގަނޑު އިތުރުކުރަންވާނެއެވެ.
- ކުއްޖަކަށް ދުވާ ތަރުބިއްޔަތުން އެކަން ތަރުބިއްޔަތު ކުރަންވާނީ އަދަބު އަދަބުކުރުމުގައި އަޚްލާގީ ކަންތަކުގެ ވިސްނާ އިރުޝާދުދީ އަދި ކުއްޖާއަށް ދޭ ދަރިވަރުގެ ވަރެއް އެނގޭ ދިރިއުޅުމަށް ކަމަށެވެ.
- އަރާމު ކުރުމަށާއި ކުޅިވަރު ކުޅުމަށާއި ތަފާތު ހުނަރުތަކުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ހައްޤު ކުދިކުދިންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
- އިގްތިސާދީ ކަންކަމުގައި ކުދިކުދިންގެ ބޭނުން ނަގަމުންދާގޮތަށް ހިފުމާއި، ތަޢުލީމަށް ހުރަސްއަޅާފަދަ ސިއްހަތަށް ގެއްލުންވާފަދަ މަސައްކަތްކުރުވުމުން އެކުދިން ރައްކާތެރި ކުރަންވާނެއެވެ.
- ކުދިކުދިން މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމާއި، އުފެއްދުމާއި އަދި އެތަކެތީގެ ވިޔަފާރި ކުރުމުގައި ބައިވެރިވުމުން ދުރުކޮށް މަނާކުރުމަށް މި މާއްދާތަކުގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން މަސައްކަތް ކުރަންވާނެއެވެ.
- ކުދިކުދިން ވަގަށްނަގާއި، ވިއްކާއި، ވިޔަފާރީގެ އުސޫލުން އެއްގައުމުން އަނެއް ގައުމަކަށް ގެންދިއުން ފަދަ ކަންތައްތައް ހުއްޓާލުމަށް ފިޔަވަޅުތައް ކުރެވެން އޮތް ހުރިހާކަމެއް ކުރަންވާނެއެވެ.
- އުމުރުން 18 އަހަރު ނުފުރޭ ކުދިން ކުރާ ކުށަކަށް މަރުގެ އަދަބާއި އުމުރުބަންދު ދިނުން ނުވާނެއެވެ.
- ކުދިކުދިން ހަނގުރާމަތަކުގައި ބައިވެރިކުރުވުމުން ދުރުކޮށްގެން ވާނެއެވެ. އަދި އެކުދިންނަށް ހާނިއްކަވެއްޖެނަމަ ހިމާޔަތް އަނިޔާވެރިވި އަދި އެކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ސިއްހަތު ހިފާޒަތްކުރަން ހިތްވަރުދޭން ވާނެއެވެ.
- 15 އަހަރު ނުފުރޭ ކުއްޖަކު ހަނގުރާމާގެ ބޭނުމަށް އެއްވެސް ހަނގުރާމައެއްގައި ބައިވެރިކުރުވުމެއް ނުވާނެއެވެ. އަދި ހަނގުރާމައިގެ ހާލަތުތަކުގެ ތެރޭގައި އުޅޭ ކުދިންނަށް ހާއްސަ ހިމާޔަތް ދޭންވާނެއެވެ.
- ޖިސްމާނީގޮތުން، ނަފްސާނީ ގޮތުން ޖިންސީ ގޮތުން އަނިޔާވެރިކަމުގެ ޝިކާރައަކަށްވެފައިވާ ކުދިކުދިން ހިނގާފައިވާ އަނިޔާތަކުން އެކުދިންގެ ދުޅަހެޔޮކަމާއި، ޝަރަފް، ބަލަހައްޓާ ދޭންވާނެއެވެ.

ފުރަތަމަ ބައި

1 ވަނަ މާއްދާ

މި މުޢާހަދާގައި، ކުޑަކުއްޖެއްކަމުގައި ބުނެފައިވަނީ، 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިންނެވެ. އެއީ އެކުއްޖަކުގެ މައްޗަށް ހިނގާ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބޮޑު މީހެއްކަމުގައި ބެލުމަށް އެއަށްވުރެ ގަ ޢުމުރުގައި ކަމަށް ނުވާނަމައެވެ.

2 ވަނަ މާއްދާ

1. މި މުޢާހަދާގައި، ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުގެ ބާރު ހިނގާ ދާއިރާތަކުގެ ތެރޭގައި މި މުޢާހަދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތަކަށް އިޙްތިރާމްކޮށް، ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް މި މުޢާހަދާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ޙައްޤުތައް، އެކުއްޖާ ނުވަތަ އެކުއްޖެއްގެ މައިންބަފައިންގެ ނުވަތަ ޝަރުޢީ ބެލެނިވެރިއެއްގެ ނަސްލު، ކުލަ، ޖިންސު، ބަސް، ދީން، ސިޔާސީ، އަދި އެހެނިހެން ޚިޔާލު، ނަސްލީ ނުވަތަ އިޖްތިމާޢީ އަޞްލު، މިލްކިއްޔާތު، ނުކުޅެދޭ ޙާލަތު، ދުނިޔެއަށް އުފަންވުން ނުވަތަ އެހެން ފެންވަރެއްގެ ސަބަބުން ތަފާތުކުރުމެއް ނެތި ކަށަވަރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
2. މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން ކުޑަކުއްޖާ، އެކުއްޖާގެ އިޖްތިމާޢީ މަގާމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ ހިނގާ ޙަރަކާތްތަކުން ނުވަތަ ފާޅުކުރާ ޚިޔާލުތަކުން ނުވަތަ ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިން ނުވަތަ ބެލެނިވެރިން ނުވަތަ އާއިލާގެ މެމްބަރުން ގެންގުޅޭ ޢަޤީދާއަކުން ކުއްޖާއާ ދެކޮޅަށް ތަފާތުކުރުމާއި، ފިޔަވަޅުތަކުން ކުއްޖާ ހިމާޔަތްކުރަން ޖެހޭނެއެވެ.

3 ވަނަ މާއްދާ

1. ސޯޝަލް ވެލްފެއަރގެ ކަންކަމާގުޅޭ މަސައްކަތް ހިންގާ ސަރުކާރުގެ ދާއިރާތަކުންނާ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން ނުވަތަ ޤާނޫނީ ކޯޓުތަކުންނާ އިދާރީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ދާއިރާތަކުން ކަމުގައިވިޔަސް ހިންގާ ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ޙަރަކާތްތަކުގައި އެކުދިންނަށް އެންމެ ރަނގަޅު އަހަމިއްޔަތު ލިބިދިނުމަށްޓަކައި ފުރަތަމަ އެގޮތަކަށް އިސްކަން ދޭންޖެހޭނެއެވެ.
2. މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން، ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިން ނުވަތަ ޝަރުޢީ ބެލެނިވެރިން ނުވަތަ އޭނާ ބެލެހެއްޓުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ޤާނޫނީގޮތުން އުފުލަންޖެހޭ ބައެއްގެ ޙައްޤުތަކާ އަދި ވާޖިބުތަކަށް ރިޢާޔަތް ކުރުމާއެކު، ކުއްޖާ ރަނގަޅަށް ބެލެހެއްޓުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ ފޯރުކޮށްދިނުމާއި ރައްކާތެރިކަން ހޯދައިދިނުމަށް ޤާނޫނީގޮތުންނާއި އިދާރީގޮތުން އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ.
3. މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން، ކުޑަކުދިންނަށް ޚިދުމަތްދޭ އަދި އެކުދިން ބަލާ ރައްކާތެރިކޮށްދިނުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލާ ތަންތަނާއި ޚިދުމަތްތަކަކީ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ފެންވަރަށް ކަންތައް ހިނގާ ތަންތަން ކަމުގައި ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

ހާއްސަކޮށް ތަނުގައި މުވައްޒަފުން އުޅެނިވީ އަދަދަށް ސިއްހަތު ބަލާ އަދި ފުރިހަމަކަމުން ސުޕަވައިޒްކުރުމާ ބެހޭގޮތުން ރައްކާތެރިކަމާ ސިއްހަތާބެހޭ ސްޓޭންޑަޑުތަކާ ފުރިހަމަކަމާ ކަންތައްތަކާބެހޭ ފުރިހަމަކަމުން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

4 ވަނަ މާއްދާ

މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން މި މުޢާހަދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހައްޤުތައް ހާސިލުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ޤާނޫނީ، އިދާރީ އަދި އެހެނިހެން ކަންތައްތަކެއް ކަނޑައަޅަން ވާނެއެވެ. ބައިނަލްއަޤުވާމީ އެކުވެރިކަމުގެ އޮނިގަނޑު ބޭނުންވާގޮތުގެމަތިން ލިބެންހުރި ވަސީލަތްތަކުން އެ ހައްޤުތައް ކުރިއަރުވުމުގައި، އިޤްތިސާދީ، އިޖުތިމާޢީ އަދި ޘަޤާފީ ހައްޤުތަކާ ބެހޭގޮތުން، މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުގެ ވަސީލަތްތަކުން ހަމަ ފުދޭ މިންވަރަކުން މަސައްކަތް ކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އިޤްތިސާދީ، އިޖުތިމާޢީ އަދި ޘަޤާފީ ހައްޤުތަކާބެހޭ މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން އަމަލު ކުރަންވާނީ މިފަދަ ކަންތައްތައް ބިނާކުރުމުގައި ވަސީލަތްތަކުގެ ދާއިރާތެރޭގައި، ބައިނަލްއަޤުވާމީ ގުޅުންތަކުގެ އެހީތެރިކަމާއި ދަށުން ދެވިދާނެއެވެ.

5 ވަނަ މާއްދާ

މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން މައިންބަފައިންނާއި، އާއިލާގެ އަދި ޖަމާޢަތުގެ މެމްބަރުންނާއި، އަދި ސަޤާފީ ބެލެނިވެރިޔާ ނުވަތަ ޤާނޫނީގޮތުން ކުއްޖާގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ މީހުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ، ޒިންމާ ވާޖިބުތަކަށް އިޙްތިރާމްކުރަން ކުރިމަތިލައިގެން ކުއްޖާގެ ހައްޤުތައް އެކަށީގެންވާ ޢަމަލުން މި މުޢާހަދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ލިބިދެވިގެން ބަލައިގެން ހަރުދަނާކޮށް މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ.

6 ވަނަ މާއްދާ

1. ކޮންމެ ކުއްޖަކަށްވެސް ދިރިއުޅުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވާކަން ޤުދުރަތީގޮތުން މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން ބަލައިގަންނަންވާނެއެވެ.
2. މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން، ކުއްޖާގެ ދިރިހުރުމާއި ތަރައްޤީއަށްޓަކައި ކުރެވެން އެންމެ ބޮޑު އަޅާ މަސައްކަތް ކުރަންވާނެއެވެ.

7 ވަނަ މާއްދާ

1. އުފަންވުމާއެކު ރަޖިސްޓްރީ ކުރުމުގެ ކުއްޖާ ނަމެއް ލިބުމުގެ ނަމަށް އަދި ނިސްބަތްވާ ގައުމެއްގެ ރައްޔިތަކަށްވުމުގެ ކުއްޖާ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް އޮންނަންވާނެއެވެ. އަދި އުފަންވީއެއް މައިންބަފައިން ބެލެހެއްޓުމާއި ދަންނަ ބެލެހެއްޓުމުގެ ކުއްޖާ އަށް ކުއްޖާ އެނގުމަށް ލިބިދެވޭގޮތަކަށް އެކަމާއި ކުއްޖާގެ ހައްޤު އެނގޭގޮތަށް އޮންނަންވާނެއެވެ.

2. މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން އެ ފަރާތްތަކުގެ ދާޚިލީ ޤާނޫނުތަކާ އެންޓިޑޯޕިންގ ގަވާއިދުތަކާ އަދި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ފެޑެރޭޝަނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން މިކަމަށްޓަކައި އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތާ އެއްގޮތަށް މި ޤާނޫނުގައި ލިބިދިނުމަށްޓަކައި މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ. ވަކިން ހާއްސަކޮށް ކުޅޭ ނިސްބަތްވާގޮތަށް ނުރައްކަލުގައި ޝާމިލުވާ މިކަމަށް އަމާޒުކޮށްގެން ތަމްރީނުތައް ދޭންވާނެއެވެ.

8 ވަނަ މާއްދާ

1. މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން، ކޮންމެ ކުއްޖަކު އެކުއްޖެއްގެ ފެންވަރަކުން (އެތުލީޓުން) ރައްކާތެރި ކުރުމުގެ ޙައްޤާއި ފުރުޞަތާ، ނަފާ، އަދި ޞިއްޙީ ގުޅުންހުރި މަޢުލޫމާތު އެއްވެސް ހުރަހަކާނުލާ ލިބިދޭންޖެހޭނެއެވެ.
2. ކުޅުންތެރީގެ ލިބައިން އޮންނަ އެތުލީޓުންނާބެހޭ ބައެއް ނުވަތަ ހުރިހާކަމެއް ނިޒާމުފައިވާނަމަ މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން ރައްކާތެރިކަން އެކަށައަޅާ ލިބިދޭ އެކަމުގެ އެތުލީޓުން އަންގާ ލިބިދިނުމަށްޓަކައި އަމަލުން މަސައްކަތް ކުރަންވާނެއެވެ.

9 ވަނަ މާއްދާ

1. ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ، ސިޔާސަތުތަކާ ފެޑެރޭޝަނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ފަރާތްތަކުން ދުވެލިކުރުމުގެ ކުރިން ކުޅުންތެރީގެ މައިންބަފައިންގެ ރުހުމާއި އެހީތެރިކަން ކުޅިވަރު ލިބައިން ކުޅުންތެރިއަށް ނުލާނެއެވެ. މިގޮތުން ވަކިކުރަނީ ހިމެނޭ ބާރުތަކުގައި ވަކިކުރަންޖެހޭ އެކުލަވާލެވޭ މަސްލަހަތު އެކަމުން ފައިދާއެއް ލިބޭނެ ކޮންމެކަމެއް ވަޒަންކުރެވޭނެއެވެ. މިގޮތަށް ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ކުޅުންތެރިން މައިންބަފައިންގެ ފަރާތުން އަމިއްލަ ނުވަތަ ކޮންމެ އެހެންފަރާތަކުން ހުރަސް ގޮތްތަކެއް ނުވަތަ މަންފާ ބައްޔަ ވަކިން ދެއްވާ ކުޅުން ކުޅުންތެރިއެއްގެ މައްސަލަ ދިމާވާ ފަރާތް ފަދަ ބާރުތަކެއްދީގެން އެވެ.
2. 1 ވަނަ ފަރާތްތަކާއިމެދު ކަންތައްތައް ކުރުމުގައި ކަމާބެހޭ ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން އެކަމުގައި ބައިވެރިވެ އަދި ޒިންމާ ފުރިހަމަކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދޭންވާނެއެވެ.
3. ކުޅުންތެރިން ލިބެންވާ ބައިތައް ފުރިހަމަކުރެވޭ މުޅިމަތީ ހުރަސްއެޅޭ ހިނދުގައި، މައިންބަފައިންގެ ނުވަތަ އެޑުމިނިސްޓްރޭޝަނަށް އެކަކާ ވަކިކުރުމުގައިވާ ކުޅުންތެރީގެ ސަލާމަތީގޮތުން އަދި ސިއްހަތާ ގުޅުން ކަންތައް އަދި ބައްޔާ އެއްވެސް ގޮތަކުން ބަދަލުތައް ރައްކާތެރި މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން އިސްތިރާތީ ކަންތައްތަކާ ގުޅޭވާނެއެވެ.
4. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބައިވެރިވާ ފުރުސަތު ކުރުމުގެ އިސްކަންދިނުމާ މިގޮތުން ވަކިކުރުމާ ކުޅުންތަކާ އެކަމާ މައިންބަފައިން ނުވަތަ ކާނޫނީ އެކަކު ގެއްލުމުގައި، ޚަރަދުތަކުން، އަތޮޅުތަކުން، ޖިސްމާނީ ކަންކަން ނުވަތަ މަސައްކަތު (އެހީތެރި ސަލާމަތީގޮތުން ބަލަހައްޓަމުންދާ ދުރުގައި ވަކިކުރާ ކުޅުންތެރިން ސަލާމަތް ދިނުމުގެ ކުރިމަތިލާ ފަރާތްތަކާ)

މައިންބަފައިންނަށް، ނުވަތަ އެކުއްޖާއަށް އަދި ނޫންނަމަ ޢާއިލާގެ އެހެން މެންބަރަކަށް މާލީގޮތުން ބޭނުންވާ ސަޕޯޓަކަށްޓަކައި ޢާއިލާއާއި ވަކިވެފައިވާ މެންބަރުންގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވާ އެހީތެރިކަން ގެއްލުމެއް ނުވާނެ ގޮތަށް ދޫކުރަންވާނެއެވެ. މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވާ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް އެދިއްޖެނަމަ، ހުށަހަޅައިފި އެ ހުށަހެޅި މިފަދަ ކަމެއް ނުވަތަ ޢާއިލާގެ މެންބަރުންނަށް އެއްވެސް ކަހަލަ ނޭދެވޭ އަސަރެއް ނުފޯރާނޭ ކަމުގެ ކަށަވަރުކަން ލިބިގެންނެވެ.

10 ވަނަ މާއްދާ

1. ނުވަވަނަ މާއްދާގެ އެއްވަނަ ފިޤްރާގައިވާ ގޮތަށް މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވާ ފުރުޞަތު ޢަމަލުކުރުމުގައި ކުޑަކުއްޖާ ނުވަތަ އޭނާގެ މައިންބަފައިން ބައްދަލުވުމަށްޓަކައި މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވާ ފުރުޞަތު ދޫކޮށްދިނުމަށް ނުވަތަ މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވާ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް އެދިއްޖެނަމަ، އިންސާނިއްޔަތާއި ހެޔޮލަފާކަމުގެ އުސޫލުން ވީއަވަހަކުން ކޮށްދޭންޖެހޭނެ މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވާ ފުރުޞަތު އަމަލުކުރަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން އެދޭ އެދުމުގެ ސަބަބުން އެދޭ ފަރާތްތަކަށް އަދި އެ ފަރާތްތަކުގެ ޢާއިލާތަކުގެ މެންބަރުންނަށް އެއްވެސް ނޭދެވޭ ނަތީޖާއެއް ނުކުރުމަށް ނުވަތަ މި މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވާ ފުރުޞަތު ދިނުން ހިފެހެއްޓުން ވާނެއެވެ.
2. މައިންބަފައިން، ކުއްޖާއާއިވަކިން އެހެން ފުރުޞަތެއްގައި އުޅޭނަމަ، ހާލަތު ކަންތައްތަކެއް ގެނެސްދީ ނުވާނެ ހިނދުއްގައި ފާޑުކިޔުމަށް ސިފަވާ ބައްދަލުވުމާ ހުށަހަޅާ އެންމެހާއެވެ. މިގޮތުން ނުވަވަނަ މާއްދާގެ އެއްވަނަ ފިޤްރާގައިވާ ކަންތައްތައް މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވާ ފުރުޞަތު ކުރަންޖެހިފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ކުއްޖާ ނުވަތަ މައިންބަފައިން އެއްގަމު ދޫކޮށް އަނެއް ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ ހުއްދަ ނުލިބޭނެއެވެ. އެއްވެސް ފުރުޞަތު ދޫކޮށްދިނުމަށް ހުށަހެޅި އެއްޗެއް، ފާޑުކިޔުމާއި ބައިނަލްއަޤުވާމީ ސަފަރުކުރުމަށް ނުވަތަ އަދިން އަމާންކަމާ ޢާއްމު މަސްލަޙަތާއި ސިއްޙީ ބަލިތަކާއި އަޚްލާޤީ އުސޫލުތަކާއި އެހެން މީހުންގެ މިނިވަންކަމަށް ހުރަސްއެޅި، މި މުޖުތަމަޢުގައި ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޤަރާރުތަކާއި އެއްގޮތްވާ ގޮތަކަށް އެ ހުއްދަ ދޫނުކުރަންވާނެއެވެ.

11 ވަނަ މާއްދާ

1. ޤަވާޢިދާއި ހިލާފަށް ބޭރުގައުމަކަށް ކުދިން ގެންދިއުމާއި ބޭރު ޤައުމުން އަނބުރާ ގެނައުމަށް ކުދިން އަނބުރާ ގެންނެވުމުގެ ޙަރަކާތްތަކާއި ދެކޮޅަށް މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވާ ފުރުޞަތު ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ.
2. މި މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވާ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ނުވަތަ ފުރުޞަތުގެ ދުރުގައި އެގްރީމެންޓްތައް ކަނޑައެޅުމާއި އެކަށައެޅުމަށް އެގްރީމެންޓްތަކުގައި ބައިވެރިވާން ވާނެއެވެ.

12 ވަނަ މާއްދާ

1. އަމިއްލައަށް ކަންތައްތަކާމެދު ފިކުރު ގާއިމް އުޅެނިވި ކުއްޖަކަށް ފަރާތްތަކާއި ކުޑަކުދިންނާއި ގުޅޭ ހުރިހާ ކަމެއްގައި ކުއްޖާގެ ޚިޔާލު މިނިވަންކަމާއެކު ފާޅުކުރުމުގެ ޙައްޤު ކުއްޖާއަށް ދޭންވާނެއެވެ. މިގޮތުން

ކުއްޖާގެ އުމުރާއި ތަސައްރަފު ފުދިފައިވާ މިންވަރާއި އެކަށޭނެ ގޮތެއްގައި އޭނާ ވަޒަންކުރާ ޚިޔާލުތަކަށް އަހައްމިއްޔަތު ދޭންވާނެއެވެ.

2. މިކަމަށްޓަކައި، އަދި ވަކިން ހާއްސަކޮށް ކުއްޖާއާއި ބެހޭގޮތުން ޝަރުޢީ ނުވަތަ އިދާރީ މަސްއަލަތަކުގައި ސީދާ އެކުއްޖާއަށް ނުވަތަ އެކުއްޖާގެ ފަރާތުން މީހަކަށް ނުވަތަ އެކަށޭނެ ފަރާތަކަށް، އެޤައުމެއްގެ ޤާނޫނާއި ޤަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތަށް ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ ފުރުސަތު ދޭންވާނެއެވެ.

13 ވަނަ މާއްދާ

1. ކުޑަކުއްޖާއަށް އޭނާގެ ހިޔާލު ފާޅުކުރުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ. މި ހައްޤުގެ ތެރޭގައި އަނގަބަހުން، ލިޔުމުން، ޗާޕުކޮށްގެން ނުވަތަ ކުރެހުމުން ނުވަތަ އެހެން އޭނާ ހޮވާ ވަސީލަތެއް ބޭނުންކޮށްގެން ހުރިހާ ބާވަތެއްގެ މަޢުލޫމާތާއި ޚިޔާލު ހޯދުމާއި ލިބިގަތުމާއި ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ހައްޤު ހިމެނެއެވެ.

2. މި ހައްޤުގެ ބޭނުންކުރުމަށް ޤާނޫނުން ކަނޑައަޅާ، އަދި ތިރީގައިވާ ކަންކަމަށް ބޭނުންވާ ހައްދުތަކެއް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.
   ހ. އެހެން މީހުންގެ ހައްޤުތަކާއި ޝަރަފަށް އިޙްތިރާމްކުރުމުގެ މަޤްޞަދަށް.
   ށ. ޤައުމީ ސަލާމަތާއި އަމަންއަމާންކަމާއި ޢާއްމު ސިއްޙަތާއި އަޚްލާޤު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ މަޤްޞަދަށް.

14 ވަނަ މާއްދާ

1. މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން ކުޑަކުއްޖާގެ ވިސްނުމާ، ޟަމީރަށް އިޙްތިރާމްކުރަންވާނެއެވެ.

2. ކުއްޖާއަށް އެކުއްޖާގެ އިރުޝާދުދިނުމުގެ ހައްޤާއި ވާޖިބުތަކާއި، ކުއްޖާގެ ހައްޤު ބޭނުންކުރުމުގައި ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިންނާއި އަދި ޤާނޫނީ ބެލެނިވެރިންގެ ހައްޤުތަކާއި ވާޖިބުތަކަށް މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން އިޙްތިރާމްކުރަންވާނެއެވެ.

3. ދީނާއި ޢަޤީދާ ފާޅުކުރުމުގެ މިނިވަންކަމަށް ހަމައެކަނި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ހައްދުތަކެއް ކަނޑައެޅިދާނީ ޤައުމީ ސަލާމަތާއި، އަދި އަމަންއަމާންކަމާއި ޢާއްމު ސިއްޙަތާއި، އަޚްލާޤާއި އަދި އެހެން މީހުންގެ އަސާސީ ހައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން ރައްކާތެރިކުރުމަށް ބޭނުންވާ ގޮތަށެވެ.

15 ވަނަ މާއްދާ

1. މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން ކުޑަކުދިންނަށް އަމަންއަމާންކަމާއެކު ބައްދަލުވުމާއި ޖަމްޢިއްޔާ ހެދުމާއި އެއްވުންތައް ބޭއްވުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ހައްޤު ލިބިދޭންވާނެއެވެ.

2. މި ހައްޤުގެ ބޭނުންކުރުމަށް ޤާނޫނުގައި، ދިމިޤްރާޠީ މުޖުތަމަޢުގެ އަމަން އަމާންކަމާއި ޤައުމީ ސަލާމަތާއި، ޢާއްމު ސިއްޙަތާއި، އަޚްލާޤާއި އަދި އެހެން މީހުންގެ މިނިވަންކަމުގެ ހައްޤުތަކާ ނުލައި ހައްދުތަކެއް ނާޅާނެއެވެ.

16 ވަނަ މާއްދާ

ކަމަކާނުލާ ނުވަތަ ޤާނޫނާއި ޚިލާފަށް، އެއްވެސް ކުއްޖެއްގެ ޚާއްޞަ ކަމަކާއި ޢާއިލާއާއި ގެއާއި، ނުވަތަ ލިޔުންކިޔުމާއި ބެހިގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި ހަމައެހެންމެ ޤާނޫނާއި ޚިލާފަށް އެއްވެސް ކުއްޖެއްގެ ޝަރަފާއި ސުމުޢަތަށް ގެއްލުމެއް ލިބޭފަދަ ދިފާޢުކުރުމުގެ ދިފާޢުން ހަރައިގެން ނުވާނެއެވެ.

17 ވަނަ މާއްދާ

ޚަބަރުފަތުރާ ވަސީލަތްތަކުން އަދާކުރާ މުހިއްމު ވަޒީފާއަކީ ކޮބައިކަން މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން ޤަބޫލުކޮށް، އެ ވަސީލަތްތަކުން ކުއްޖާއަށް މަޢުލޫމާތު ލިބޭނޭގޮތް ހޯދައިދޭންވާނެއެވެ. އަދި ޚާއްޞަކޮށް މިގޮތުން ކުއްޖާގެ، އިޖުތިމާޢީ، ރޫޙީ އަދި އަޚްލާޤީ ރަނގަޅުކަން ބޮޑުކުރުމާއި އަދި ޖިސްމާނީ އާއި ނަފްސާނީ ޞިއްޙަތު ރަނގަޅުކުރުމަށް ފައިދާކުރާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން ލިބެން ހުރި މަޢުލޫމާތާއި ލިޔެކިޔުންތަކަށް ކުއްޖާއަށް ވާސިލުވުމުގެ ފުރުޞަތު ހޯދައިދޭންވާނެއެވެ. މިކަމުގައި މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން:

ހ. އިޖުތިމާޢީ ގޮތުންނާއި ޘަޤާފީ ގޮތުން ކުއްޖާއަށް ފައިދާހުރި، މި މުޢާހަދާގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ ރޫޙާ އެއްގޮތް ގޮތުގެމަތިން، ފައިދާ ކުރާނެ އެއްޗެއްސާ އެފަދަ މަޢުލޫމާތު ފެތުރުމުގައި ޚަބަރުފަތުރާ ވަސީލަތްތަކަށް ބާރުއަޅުން،

ށ. ޘަޤާފީ، ޤައުމީ އަދި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ތަފާތު ތަފާތު މަޞްދަރުތަކުން އެފަދަ މަޢުލޫމާތު އުފެއްދުމާއި، ބަދަލުކުރުމާއި، ފެތުރުމުގައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ އެހީތެރިކަމަށް (ޚަބަރުފަތުރާ ވަސީލަތްތަކުން) ބާރުއަޅައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރާ ވަސީލަތްތަކަށް އިތުރުކުރުން.

ނ. ކުޑަކުދިންގެ ފޮތް އުފެއްދުމާއި ފެތުރުމަށް / ބާރުއަޅައި ބާރުއެޅުން.

ރ. ކުދިކުދި ޖަމާޢަތް ނުވަތަ ބަސްގެއިގެ ދިރިއުޅޭ ވަރަށް ކުރީގެ ކުދިންނަކީ ވެސް ދިރިއުޅެނިވި ޤައުމެއްގެ ބަސްތައް ބޭނުންކުރުމުގައި ޚާއްޞަ ސަމާލުކަމެއް ދިނުމަށް ޚަބަރުފަތުރާ ވަސީލަތްތަކަށް ބާރުއެޅުން.

ބ. 13 ވަނަ މާއްދާއާއި 18 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ވިސްނައިގެން، ކުޑަކުދިންނަށް ނުރައްކާ އަސަރުކޮށް ކުރެވޭ މަޢުލޫމާތާއި ލިޔުންތަކުން ދިފާޢުވުމަށް ކުއްޖާގެ އިސްލާމީ ބާވަތެއްގެ (ގައިޑްލައިންސް) ތައްޔާރުކުރުމަށް ބާރުއެޅުން.

18 ވަނަ މާއްދާ

1. މައިންބަފައިންކުރެ ދެފަރާތަށްވެސް ބެލުމުގެދަށުގައި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި އަސާސީ މައްޗަށް ނަޒަރުކުރުމުގައި، ކުއްޖާ ބަލާ ބެލެހެއްޓުމަށާއި އޭނާގެ ތަރުބިއްޔަތުކުރުމާއި މަސައްކަތްކުރުމުގެ އެންމެ ފުރިހަމަ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލައިވީ ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިން ނުވަތަ ޝަރުޢީ ބެލެނިވެރިން އޭނާގެ ބެލެނިވެރިކަމުގައިވާ ބަޔަކަށް ބެލުމުގައެވެ. ކުއްޖާއަށް އެންމެ ރަނގަޅުގޮތުގައި ޤަވާޢިދުތަކުގައި ކުރަންޖެހޭކަންތައްތައް ވަނީވެސް އެމީހުން އިސްކަންދީގެން ކަންތައްތައް ކަމުގައެވެ.
2. މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމާއި އަދި ކުރިއެރުވުމަށްޓަކައި މި މާއްދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން މައިންބަފައިންނާ އަދި ޝަރުޢީ ބެލެނިވެރިން ކުޑަކުދިން ބެލުމުގެ ވާޖިބާއި މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި ބޭނުންވާ އެހީއެއް ދޭންވާނެއެވެ. އަދި ކުޑަކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ޚިދުމަތްތަކާއި އެ ފުރުޞަތުތަކާއި ދަރިވަރުންނަށް ގޮތްތަކެއް ތަރައްޤީކުރުވާން މަގު ފަހިކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
3. ގައިން ބޭރުގައި މަސައްކަތްކުރާ މައިންބަފައިންގެ ކުދިންނަށް އެފަދަ ކުދިން ބަލަހައްޓާ ތަންތަން ލިބެންވާ ފުރުސަތުތަކާއި އިންތިޒާމުތައް ރަނގަޅުގޮތުގައި ޤަވާޢިދުތަކުގައި މި މާއްދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން އެޅޭނެ އެންމެ އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތައް އަޅަންވާނެއެވެ.

19 ވަނަ މާއްދާ

1. މައިންބަފައިން، ޝަރުޢީ ބެލެނިވެރިން ނުވަތަ އެހެންވެސް ކުއްޖާ ބަލަހައްޓާ ފަރާތެއްގެ ދަށުގައި ކުއްޖާ ވަނިކޮށް އޭނާއަށް ޖިސްމާނީ ގޮތުން ނުވަތަ ނަފްސާނީގޮތުން ގެއްލުމެއް ނުވަތަ އަނިޔާއެއް ލިބި، އަނިޔާވެރިކޮށް ފަރުވާކުޑަކޮށް ނުވަތަ ފަރުވާކުޑަކަމާއެކު ކަންކުރި، އިހުމާލްކޮށް، އިސްތިޢުމާލުކުރުމުން ނުވަތަ (ޖިންސީގޮތުން) ބަދުއަޚުލާޤީ ޢަމަލު ހިންގުމުންނާއި ގެއްލުމެއް ލިބުން އެކުލެވިގެން ރައްކާތެރިކުރުން ދިނުމަށް މި މާއްދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން އެޅޭނެ އެންމެ އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތައް ޤާނޫނީގޮތުންނާއި އިދާރީގޮތުން އަދި އެހެނިހެން ރޮގުން އަޅަންވާނެއެވެ.
2. މިފަދަ ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ތެރޭގައި ކުއްޖާއާއި ކުއްޖާގެ ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކަށް އެހީތެރިވެދޭން އިޖްތިމާޢީ ޕްރޮގްރާމްތައް އުފައްދަން ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތަށް އެކުލެވިފައި ހުންނަންވާނެއެވެ. އަދި ކުރީގައި ބުނެފައިވާފަދަ ގެއްލުމެއް ކުއްޖާއަށް ލިބުން ހުއްޓުވުމާއި ކަނޑައެޅުމާއި ރިޕޯޓްކުރުމާއި، އަދި އެކަންތައް ތަޙްޤީޤުކޮށް ރިޕޯޓްކޮށް ހުށަހަޅައި ތަފްތީޝްކޮށް އެކަންތައްތަކަށް ފަރުވާދޭނެ ގޮތްތައްވެސް ހަމަޖެހިފައި ހުންނަންވާނެއެވެ.

20 ވަނަ މާއްދާ

1. ވަގުތީގޮތުން ނުވަތަ ދާއިމީގޮތުން ނަމަވެސް ޢާއިލާގެ މާޙައުލުން ނުވަތަ އެމާޙައުލެއްގައި ކުއްޖާ ހުރުމުގެ ފައިދާއަށް ނުވާ މާޙައުލުން ދުރުކުރެވިފައިވާ ކުއްޖާގެ ފައިދާއަށްޓަކައި ޚާއްޞަ ރިޢާޔަތާއި އެހީތެރިކަން ދައުލަތުން އެކުއްޖަކަށް ދޭންވާނެއެވެ.

2. މި މާއްދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން މިފަދަ ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް، ޤާނޫނުގައި ހަމަޖެހިފައި އޮންނަ ގޮތެއްގެމަތީން ހަމަޖައްސައިދޭން ޖެހޭނެއެވެ.

3. މިކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭނީ އެހެން ބެލެނިވެރިޔަކާއި ޙަވާލުކުރުން، ނުވަތަ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައިވާގޮތަށް ކަފާލާ ޙަވާލުކުރުން، ކުއްޖަކު ދަރިއަކަށް ހެދުން، ނުވަތަ ކުޑަކުދިން ބެލެހެއްޓުމަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާ ތަނަކަށްވެއްދުމެވެ. މިބާވަތުގެ ކުދިންގެ މައްސަލަ ބަލަހައްޓަމުންދާއިރު ކުއްޖާގެ ތަރުބިއްޔަތު އެކުއްޖަކު ބޮޑުކުރެވޭ މާޙައުލުގައި ދެމެހެއްޓުމުގެ މުހިއްމުކަމާއި ކުއްޖާގެ ނަސްލާ، ދީން، ޘަޤާފަތް، އަދި ވާހަކަދައްކާބަހަށް ބަލާފައި ވިސްނަންވާނެއެވެ.

21 ވަނަ މާއްދާ

ކުއްޖަކު ދަރިއަކަށް (އެޑޮޕްޝަން) ނުވަތަ އުފަން މައިންބަފައިން ނޫން އެހެން ފަރާތެއްގެ ދަރިއަކު ކަމުގައި ހެދުމުގެ ނިޒާމުގައި އެންމެ އަހައްމިއްޔަތު ދޭންވާނީ ކުއްޖާއަށް އެންމެ ރަނގަޅުގޮތަށް ކަމުގައި މިޤާނޫނުގައި ބައިވެރިވާ ގޮތުގެމަތިން ދޭންޖެހޭނީ،

މިގޮތުން:

1. ކުއްޖަކު އެޑޮޕްޓް ކުރުމުގެ ހުއްދަ ދޫކުރާނީ އެކަމަށް އަދި އެކަމާ ބެހޭ ޤާނޫނާއި ޤަވާޢިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތެއްގެމަތިން ބަލައިގެން މަސްއޫލުވެރިންގެ މައިންބަފައިންގެ ހާލަތާއި ގާރޑިއަނުގެ ހާލަތާއި، އެޑޮޕްޝަން އެއް ހުއްދަ ކުރުމަށް ބެލެނިވެރިންގެ ބާރު ރަނގަޅު މަޢުލޫމާތު ދީގެން ހުއްދަ ދިނުމުންނެވެ.

2. އެއް ގައުމަކުން އަނެއް ގައުމަކަށް ބަދަލުކުރުމަށް، ކުއްޖަކު ދަރިއަކަށް ހެދުމަށް ހޯދުމުގެ ބަދަލުގައި، ކުއްޖަކު ދަރިއަކަށް ހެދުމަށް ގައުމުގެ ތެރޭގައި ވެސް ކުއްޖާ ގައުމީ ބަދަލުކުރެވޭ ގައުމުގައި އެހެން ބަދަލެއް ނުހިނގާނެކަމަށް ދެކެވޭނެއެވެ.

3. އެހެން ގައުމަކުން ކުއްޖަކު ދަރިއަކަށް ހެދުމަށް (އެޑޮޕްޓް ކުރުމަށް) ފައިސާ ފަދަ ނާޖާއިޒު ފައިދާ ހޯދުމަށް ގައުމަކުން ކުއްޖަކު އެޑޮޕްޓްކުރުމަށް ފުރުޞަތު ނުދޭން ވާނެއެވެ.

4. މިފަދަ އެޑޮޕްޝަންތަކުގައި، ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން އެއްބަސް ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެ މަތިން ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ވެރިކަން ބޭނުންކޮށް ބަލަހައްޓަން ޖެހޭނެއެވެ.

5. މި މާއްދާގައިވާ މަޤްޞަދުތައް ޙާޞިލުކުރުމުގެ ގޮތުން ދަރިވަރުންގެ ދަރަޖަ ނުވަތަ އެކަށް ތަޢުލީމުގެ ދަރަޖައިގައި ނިސްބަތް އެއްބަސްވުމުގެ އަސާސީ ތަޢުލީމު އެއްގޮތް ކުއްޖާގެ ޙައްޤު ތަޢުލީމުގައި އެޅުން ކުދިންގެ ކަންތައްތައް ކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ކަމުގެ ވަސީލަތް، އެކަށީގެންވާ ވަސީލަތްތަކާ ހަމަހަމަ ކުދިންނާ ޚާއްޞަ ހިމާޔަތް ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

22 ވަނަ މާއްދާ

1. މައިންބަފައިންނާއި ނުވަތަ ވަލީން ނުވަތަ އެހެން މީހަކާއި ނަގަހަށް، ޚިޔާނާތާ ހިމާޔަތް ހިމާޔަތް ހޯދުމުގެ ކުއްޖަކަށް ނުވަތަ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ނުވަތަ އެއްބަސްވުމުގެ ޤާނޫނީ ޤަވާޢިދުގެ ދަށުން ޚިޔާނާތް ކަމަށް ބެލޭ ކުއްޖަކަށް މި ޤާނޫނުގެ އަދި ޤާނޫނުގެ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޤަވާޢިދު ބައިނަލްއަޤުވާމީ ސަރަޙައްދުގައި އެކަށީގެންވާ ބައިނަލްއަޤުވާމީ އިންސާނީ ހަމަތަކާއި އަދި އިންސާނީ ހަމަތަކާއި ބޭނުންތައް ޙިމާޔަތްކުރުމުގައި އެކަށީގެންވާ ހިމާޔަތާއި އެހީތެރިކަމުގެ ހަމަ ހިމާޔަތްދޭންވާނެއެވެ.

2. މިގޮތުން ޤާނޫނުގައި ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޤަވާޢިދުތަކުން މިފަދަ ކުއްޖަކަށް ޙާއްޤުގެ މައިންބަފައިން ނުވަތަ ޢާއިލާގެ އެހެން ފަރުދުންނާއި ބައްދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭން ޙާއްޤުގެ ޢާއިލާއާއި އަލުން ގުޅުވައިދިނުމަށް، ބޭނުންވާ އެއްބާރުލުން ދ.ރ. އާއި އަދި އެކަށީގެންވާ ސަރުކާރުތަކާއި ޖަމްޢިއްޔާތަކާއި، ދ.ރ. ގެ ދަށުން މަސައްކަތްކުރާ ސަރުކާރުނުވާ ޖަމާޢަތްތަކާއި ގުޅިގެން ޚިޔާނާތް ކުއްޖަކަށް ހިމާޔަތްދީގެން ގުޅޭވާނެއެވެ. މައިންބަފައިން ނުވަތަ ޢާއިލާގެ ފަރުދުން ފެންނަކަށް ނެތްނަމަ ކުއްޖަކަށްވެސް ވަގުތީގޮތުން ނުވަތަ ދާއިމީގޮތުން ޢާއިލާގެ މާޙައުލުން އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ ވަކިވެފައިވާ ކުއްޖަކަށް ލިބޭ ހިމާޔަތް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ދޭންވާނެއެވެ.

23 ވަނަ މާއްދާ

1. ޖިސްމާނީ ގޮތުން ސިކުނޑީގެ ގޮތުން ނުކުޅެދޭ ކުއްޖަކަށް ޢާއްމު އިޖުތިމާޢީ ޙަޔާތުގައި، އެކަށީގެން ދަރަޖައާއި އަދި މުޢާމަލާތުގައި ޙަރަކާތްތެރިވެ ބައިވެރިވުމަށް އެކަށީގެންވާ ދިރިއުޅުމެއް ހޯދުމަށް ދިނުމަށް މި ޤާނޫނުގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން ބަލަދޭންވާނެއެވެ.

2. ނުކުޅެދުންތެރި ކުދިން، ޚާއްޞަ އަޅާލުމަށް ބޭނުންވާ ކަމުގެ ޙައްޤު ހުރިކަން ދެނެގަނެ ޙާލަތުގެ ޙައްޤު ބޭނުންކުރާ މަސައްކަތުގެ ނިސްބަތުން ބަލާފައި، މިގޮތަށް ކުރާ ކަމާއި އަދި އެކަށީގެން ބޭނުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އޮތް ފަރާތްތަކުން އިންސާނީ ޙައްޤުގެ ޙާލަތުގައި އަދި މައިންބަފައިން ނުވަތަ އެކަށީގެން ބޭރު އެކަން ފަރާތްތަކުގެ ޙާލަތާއި ދެން ވަސީލަތު، އެކަށީގެންވާ އެހީތެރިކަން ހޯދައި ދިނުމަށް މި ޤާނޫނުގައި ބަލަދޭންވާ ޙިމާޔަތްދީ ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

3. ނުކުޅެދޭ ކުއްޖެއްގެ ޚާއްޞަ ބޭނުންތައް ދެނެގަނެ ދުވަސް ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ވެއްޖެ އަރިހަށް، ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިން ނުވަތަ ކުއްޖާ ބެލުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އޮތް ފަރާތްތަކުގެ މާލީ ޙާލަތަށް ބަލާފައި، ދެވޭނީ

ހިނދެއްގައި ހިލޭ ދޫކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ހަމަ އެހެންމެ މިކަންތައްތައް ރާވަންވާނީ ނުކުޅެދޭ ކުއްޖާއަށް ތަޢުލީމު ހާސިލު ކުރުވުން މަގުފަހިވާން ގޮތުގެ މަތިން ތަމްރީނާއި، ސިއްހީ ޚިދުމަތްތައް އަދި މުޖުތަމަޢުގައި އަމަލީގޮތުން ބައިވެރިވުމަށްޓަކައި ދެވެންހުރި ޚިދުމަތްތަކާއި ވަޒީފާއަށް ތައްޔާރުވުން އަދި ކުޅިވަރު ކުޅުމުގެ ފުރުސަތުތައް ކުއްޖާގެ އަމިއްލަ ތަރައްޤީއާއި އަދި މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވެވޭނޭގޮތަކަށް، އެކުއްޖެގެ ތަހުޒީބީ އަދި ރޫހާނީ ތަރައްޤީއަށް ވިސްނައިދެންނެވެ.

4. ބައިނަލްއަޤްވާމީ އެއްބާރުލުމުގެ ރޫހާ އެއްގޮތްވާގޮތުގެމަތިން، ބޭސް ފަރުވާއާއި، ރައްކާތެރި ސިއްހީ ފަރުވާ، ހަށިގަނޑުގެ ގުނަވަންތަކުގެ ވަޒީފާގައި ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި ނުކުޅެދުން ކުދިންނަށް ދޭ ފަރުވާއާއި އަދި ދިރިއުޅުމަށް ތަމްރީނުދިނުމުގެ ނިޒާމުތަކާއި ތަޢުލީމާއި ވަޒީފާގެ ޚިދުމަތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، އެކަންކަމާ ގުޅޭ ތަޖުރިބާ ފުޅާކުރުމަށް އަދި މިކަންކަމުގައި އެދައުލަތްތަކުގެ ޤާބިލުކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން މަސައްކަތް ކުރަންވާނެއެވެ. މިކަމުގައި ތަރައްޤީވަމުން އަންނަ ޤައުމުތަކުގެ ބޭނުންތައް ޚާއްޞަކޮށް ބަލަން ޖެހޭނެއެވެ.

24 ވަނަ މާއްދާ

1. މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން ކުއްޖާއަށް އެންމެ ރަނގަޅު ފެންވަރުގެ ސިއްހީ ހިދުމަތްތަކާއި ބޭސްފަރުވާ އަދި ރަނގަޅު ސިއްހަތަކަށް ވާޞިލުވުމުގެ ހައްޤު އޮތްކަން ދެނެގަންނަން ވާނެއެވެ. އެއްވެސް ކުއްޖަކު މިފަދަ ސިއްހީ ހިދުމަތްތަކުން މަހުރޫމުވެނުދާނެ ގޮތަށް ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން މަސައްކަތް ކުރަންވާނެއެވެ.

2. ޚާއްޞަކޮށް ތިރީގައިވާ ކަންތައްތަކަށް އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅު އެޅުމާއެކު މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން މި ހައްޤު ފުރިހަމައިން ޙާޞިލުކުރުމަށް ބަލައިގަންނަންވާނެއެވެ.

ހ. ވިހެއުމުގާއި ޢުމުރުގައި މަރުވާ ޢަދަދު މަދުކުރުމަށް،

ށ. ހުރިހާ ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ އެހީއާއި ސިއްހީ ފަރުވާއާއި އަސާސީ ސިއްހީ ފަރުވާ ތަރައްޤީކުރުމުގެ މައްޗަށް ބާރުއަޅައި، ހޯދައިދިނުމަށް،

ނ. އަސާސީ ސިއްހީ ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނައިގެން ލިބެންހުރި ޓެކްނޮލޮޖީއާއި ފައިދާހުރި ކާނާއާއި ސާފު ބޯފެނާއި އަދި ތިމާވެށި ހަޑިވުމުން ދިމާވާ މައްސަލަތަކާއިމެދު ވިސްނައިގެން، ބަލިމަޑުކަމާއި އަދި ކާބޯތަކެތީގެ ނުލިބުމުގެ ދަތިކަމާއި ކުރިމަތިލުމަށް ދިމާވާ މައްސަލަތަކަށް ހައްލު ހޯދުމަށް މަސައްކަތްކުރުން،

ރ. މާބަނޑު އަންހެނުންނާއި ވިހައިގެން އުޅޭ އަންހެނުންނަށް ބޭނުންވާ ސިއްޙީ ފަރުވާ ދޭނެގޮތް ހެދުމަށް،

ބ. މުޖުތަމަޢުގެ އެންމެން، ޚާއްޞަކޮށް މައިންބަފައިންނާއި ކުޑަކުދިން، ކުއްޖާގެ ސިއްޙަތާއި ފައިދާހުރި ކާނާއާއި ބޭބޭކުދިންނަށް ކިރުދިނުމުގެ ފައިދާއާއި ސާފުތާހިރުކަމާއި އަދި ތިމާވެށީގެ ސާފުތާހިރުކަމާއި ހާދިސާތަކުން ރައްކާތެރިވުމާ ބެހޭގޮތުން ތަޢުލީމު ދީ، އެކަންކަމުގައި އެހީތެރިވުމަށް ތަރުބިއްޔަތު ދިނުމަށް،

ޅ. ރައްކާތެރި ސިއްޙީ ފަރުވާ ދިނުމުގެ ކަންތައްތަކާއި މައިންބަފައިންނަށް ލަފާދިނުމާއި، އާއިލާ ރާވައިދިނުމުގެ އަދި ހިދުމަތް ތަރައްޤީކުރުމަށް ހަރަކާތްތެރިވެ ތަޢުލީމު ދިނުމަށް،

3. ކުޑަކުދިންގެ ސިއްޙަތަށް ނުރައްކާވާ އާދަކާދަތައް ނައްތާލުމަށްޓަކައި ބާރުހުރި އެންމެހާ ފިޔަވަޅުތައް ޤައުމުތަކުން އެޅުން ލާޒިމުވެއެވެ.

ކުޑަކުދިންގެ ސިއްޙަތަށް ގެއްލުން ލިބޭފަދަ ކަންތައް ހުއްޓުވުމަށް މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޙައްޤުތައް ހާސިލުކުރުމަށް ދައުލަތްތަކުން މަސައްކަތް ކުރަން ވާނެއެވެ.

4. މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޙައްޤުތައް ފުރިހަމައަށް ލިބިދޭނެ ގޮތްތަކެއް ހޯދުމަށް ބައިނަލްއަޤްވާމީ އެއްބާރުލުން ދައުލަތްތަކުން އިތުރުކުރަން ވާނެއެވެ. މިކަމުގައި ތަރައްޤީވަމުން އަންނަ ޤައުމުތަކުގެ ބޭނުންތަކަށް ޚާއްޞަ ސަމާލުކަމެއް ދޭންވާނެއެވެ.

25 ވަނަ މާއްދާ

ކުއްޖާގެ ޙައްޤުތައް ދިފާޢުކުރުމުގެ ގޮތުން، ކުއްޖާ ބެލެހެއްޓުމަށްޓަކައި އޮތް ސަރުކާރު ބާރުތަކުން ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބަހައްޓާފައިވާ ކުއްޖަކަށް، އަދި ފަރުވާ ދިނުމުގެ ގޮތުން ބަހައްޓާފައިވާ ކުއްޖަކަށް (ޖިސްމާނީ ނުވަތަ ނަފްސާނީ) ފަރުވާލިބޭ ކުއްޖަކަށް ދެވޭ ފަރުވާއާއި، އެ ކުއްޖާ ބެހެއްޓުމާ ގުޅުންހުރި ހުރިހާ ކަމެއް، މި ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދުވަސްދުވަހުން ބަލަން ވާނެއެވެ.

26 ވަނަ މާއްދާ

1. ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް ސޯޝަލް ސެކިއުރިޓީއާއި ސޯޝަލް އިންޝުއަރަންސްގެ ފައިދާ ލިބުމުގެ ޙައްޤު އޮތްކަން ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން ޤަބޫލުކުރަން ވާނެއެވެ. އަދި ޤައުމީ ޤާނޫނާއި އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީން މި ޙައްޤު ފުރިހަމައަށް ހާސިލު ކުރުމަށް ބޭނުންވާ ފިޔަވަޅުތައް އަޅަންވާނެއެވެ.

2. މި ފައިދާތައް ލިބިދޭންވާނީ ފައިދާ ލިބޭ ވަސީލަތްތަކާއި ކުއްޖާއާއި އޭނާ ބެލެހެއްޓުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލާ ފަރާތްތަކުގެ ހާލަތާއި އަދި މި ފައިދާތައް ހޯދުމަށް ކުއްޖާގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންތައްތަކާގުޅޭ ވިސްނާފައެވެ.

27 ވަނަ މާއްދާ

1. މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން ކޮންމެ ކުއްޖެއްގެ ހަށިގަނޑުވެސް ވިސްނުންތެރި އުނގެނުމުގެ ޖިސްމާނީ، ސިކުނޑީގެ، ރޫހީ، އަޚްލާޤީ އަދި އިޖްތިމާޢީ ކަންތައްތަކަށް ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ފުދޭނެ މިންވަރެއްގެ ދިރިއުޅުމުގެ މިއްޔާރު ބަލައިގަންނަންވާނެއެވެ.

2. ލިބިފައިވާ ކުޅަދާނަކަމާއި ފައިސާގެ ތަނަވަސްކަން ހުރި މިންވަރަކުން ކުއްޖާގެ ތަރައްޤީއަށްޓަކައި ބޭނުންވާ ދިރިއުޅުމުގެ ބޭނުންތައް ފުއްދައިދިނުމުގެ މައިގަނޑު މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރަންޖެހޭނީ އުފަންދޭގެ ބެލެނިވެރިން ނުވަތަ ކުއްޖާގެ ކަންތައްތަކާއި މަސްއޫލުވާ ފަރާތްތަކުންނެވެ.

3. ޤައުމީ ހާލަތާއި ތަނަވަސްކަން ތަންދޭ މިންވަރަކުން ބެލެނިވެރިންނާއި، ބަލަދުވެރިންނާއި ކުއްޖާގެ ހައްޤު ހޯދައިދިނުމުގައި އެހީތެރިވެދިނުމުގެ ގޮތުން އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ. އަދި ބޭނުންވެއްޖެ ހިނދެއްގައި ވަކިން ކާބުއިމާއި ހެދުމާއި، ގޯތިގެދޮރާ ބެހޭ ގޮތުން، ހޯދައިދިނުމުގައި މާއްދީ އެހީއާއި އަދި ކަންކަމާބެހޭ ޕްރޮގްރާމްތަކުން މަދުވެރިވާނެގޮތް ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

4. ކުއްޖާ ބެލުމުގެ ހަރަދު ދޭންޖެހޭ މައިންބަފައިންނާ ބެލެނިވެރިންކުރެ އެ ޤައުމުގައި ނުވަތަ އެ ޤައުމުން ބޭރުގައި ދިރިއުޅޭ ކޮންމެ ހާލަތެއްގައި އެހެން އެހަރަދު ލިބިދިނުމުގެ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ. ހަރަދު ދޭންޖެހޭ މީހާއި ވަކިން، ކުއްޖާ އުޅޭ ޤައުމުގައި ދިރިއުޅޭނަމަ ވަކިން ޤައުމެއްގައި މިކަމަށް މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރާ އެއްބަސްވުންތަކާއި އިންސާނިއްޔަތަށް ބައިވެރިވުން ހެދުމަށް އެއްބަސްވުންތަކުގައި ބައިވެރިވެ، އަދި އެއްބަސްވުންތަކުގެ އެހެނިހެން ހަމަޖެހުންތައް ހެދުމަށް ހާލަތުގެ ބަދަލުތަކަށް ބެލެނިވެރިން މަސައްކަތް ކުރަން ވާނެއެވެ.

28 ވަނަ މާއްދާ

1. ތަޢުލީމަކީ ކުޑަކުއްޖާއަށް ލިބިދޭންވާނެ ހައްޤެއްކަމުގައި ޤަބޫލުކޮށް، އަދި އެހައްޤު އެއްހަމަހަމަކޮށް ހަރުދަނާކޮށް ލިބިދިނުމަށްޓަކައި އަދި ހަމަހަމަކަމުގެ އުސޫލުން ލިބިދިނުމަށްޓަކައި މިމުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން މަސައްކަތްކުރާއިރު އެކަށީގެންވާ ތިރީގައިވާ ކަންތައްތަކާގުޅޭ ހުރިހާ ކަމެއް ކުރަންވާނެއެވެ.
   ހ. ފުރާ ތަޢުލީމު ހާސިލުކުރުން މަޖުބޫރުކުރުމާއި އެއީ އެންމެންނަށް ހިލޭ ތަޢުލީމަކަށް ހެދުމަށް،

ނ. ޢާއްމު އަދި މަސައްކަތްތެރިކަމާ އަދި އުސޫލަސް ތަފާތު ތަޢުލީމު ހިލޭ ސާނަވީ ތަޢުލީމު ދިރުވައި ތަރައްޤީކުރުން
އެތަޢުލީމު ހުރިހާ ކުދިންނަށް ލިބޭގޮތް މެދުވެރިކޮށް އަދި ހިލޭ ތަޢުލީމު ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، މާލީ އެހީ ބޭނުންވާ
ފަރާތްތަކަށް އެހީ ދިނުންފަދަ އެކަށޭނަ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށް،

ށ. ޤާބިލުކަމާ މިންވަރަކުން އަދި އެކަށޭނަ އެހެނިހެން ގޮތްތަކުން މަތީ ތަޢުލީމު އެންމެހައި ކުދިންގެ ފުރުސަތު ދިނުމަށް،

ރ. ތަޢުލީމާ މަސައްކަތްތެރިކަމާއި ބެހޭ މަޢުލޫމާތާއި އިރުޝާދު ހުރިހާ ކުދިންނަށް ލިބޭގޮތް ފުރުސަތު ހޯދައިދިނުމަށް،

ބ. ޤަވާއިދުން ސްކޫލަށް ހާޒިރުވުމަށް ސްކޫލުން ކިޔެވުން ދޫކޮށްލުން މަދުކުރުމަށް ބާރު ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް،

2. ކުއްޖާގެ އިންސާނީ ކަރާމާތާއި އަދި މިމުޢާހަދާއާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން މަދަރުސާގައި ކުދިން ތަރުބިއްޔަތު ކުރުމުގެ ކަންތައްތައް ހިންގުމަށްޓަކައި ދައުލަތްތަކުން އެކަށޭނަ ހުރިހާ ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ.

3. ތަޢުލީމާ ގުޅޭ ކަންތައްތަކުގައި ބައިނަލްއަޤުވާމީ އެއްބާރުލުމަށް ދައުލަތްތަކުން ހިތްވަރުދީ މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ. ވަކިން ޖާހިލުކަން ދުނިޔެއިން ފިލުވާލުމަށާއި ސައިންޓިފިކް ޓެކްނިކަލް ޒަމާނީ އަދި ސައިންސާއިބެހޭ މައުލޫމާތާއި ކިޔަވައިދިނުމުގެ އާޓެކްނޮލޮޖީއާ މަޢުލޫމާތު ލިބިގަތުމުގެ ފުރުސަތު ހޯދައިދިނުމުގައި ދައުލަތްތަކުން ހިތްވަރުދީ މަސައްކަތް ކުރަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ތަރައްޤީވެމުން އަންނަ ދައުލަތްތަކުގެ ބޭނުންތަކަށް ޚާއްޞަ ސަމާލުކަން ދޭންވާނެއެވެ.

29 ވަނަ މާއްދާ

1. ކުއްޖާއަށްދެވޭ ތަޢުލީމު އަމާޒުކުރަންވާނީ ތިރީގައިމިވާ ކަންތައްތަކަށް ކަމުގައި މިމުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން އެއްބަސްވެއެވެ.

ހ. ކުއްޖާގެ ޝަޚްސިއްޔަތާއި ސިކުނޑީ އަދި ޖިސްމާނީ ކުޅަދުނަތާއި ޤާބިލިއްޔަތު ދިރުވައި ވީހާ ބޮޑަކަށް ކުރިއެރުވުން،

ށ. އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާއި އަސާސީ މިނިވަންކަން ދިރުވުމާއި އަދި އ.ދ. ގެ ޗާޓަރުގައި އެކުލެވިގެންވާ އަސާސްތަކަށް ޙުރުމަތްތެރިވުން ހިތުން.

ނ. ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިންނާއި އޭނާގެ ޘަޤާފީ އަމިއްލަވަންތަކަމާއި އޭނާގެ ބަހާއި ވަންތަކަމާއި އޭނާ އުފަންވި ޤައުމުގެ އަދި އޭނާ ދިރިއުޅޭ ޤައުމުގެ ވަންތަކަމާއި އަދި އެހެން ތަހުޛީބު (ސިވިލައިޒޭޝަން) ތަކަށް އިޙްތިރާމްކުރުން.

ރ. މިނިވަން މުޖުތަމަޢުއެއްގައި ޒިންމާދާރުކަމާއެކު ދިރިއުޅުމަށް އަމާންކަމާއި ކެތްތެރިކަމާއި ފިރިހެނުންނާއި އަންހެނުންގެ ހަމަހަމަކަމާއި ރައްޓެހިކަމާއި އަދި ހުރިހާ ޤައުމުތަކާއި ނަސްލުތަކާއި ދީނީ

އަސްލުތަކާއި އެއްގޮތްވާފަދަ މިންގާއި ޖަމާޢަތްތަކާއެކު، މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަން އެޅޭފަދަ ދިރިއުޅުމެއް އުފެދުމަށް ކުއްޖާ
ތައްޔާރުކުރުން.

ހ. ޤުދުރަތީ މާޙައުލު ރައްކާތެރި ކުރުމަށާއި ތަރައްޤީކުރުމަށް ސަމާލުކަންދިނުން.

2. މިނިވަންކަމާއެކު އަމިއްލަގޮތުން ނުވަތަ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ތަޢުލީމުދޭން ތަންތަން އުފައްދާ ހިންގުމަށް ހުރަސްއެޅޭ ގޮތަކަށް މިމާއްދާގެ އެއްވަނަ ބައިގައި ނުވަތަ 28 ވަނަ މާއްދާގައި ހިމެނޭ ކަމެއް ސަރުކާރަކުން ތަފާތުނުކުރާނެއެވެ.

މިގޮތުން ސަރުކާރަކުން މިމާއްދާގެ 01 ވަނަ ފިޤްރާގައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ބޭނުމުގައި ނުވަތަ އެފަދަ ކަންކަން ދެނެގަތުމަށް ތަޢުލީމީ ފެންވަރު ހުރަސްތަކާ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަކަށް ހުރުމަކީ ހިނދުކޮށްގެންނެވެ.

30 ވަނަ މާއްދާ

ނަސްލު، ދީނު ނުވަތަ ވަޠަނީ ގޮތުން ބަލާއިރު ނިސްބަތްވުން މަދު ޖަމާޢަތެއް ނުވަތަ ޖަމީޢު ވެރިކަމެއް ދިރިއުޅުމުގައި އެ ޖަމާޢަތްތަކުގެ އަހުލުވެރިންގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކުޑަކުއްޖަކަށް އޭނާގެ ޖަމާޢަތުގައި އަމިއްލަ ޘަޤާފަތާ ދީނާ އެއްގޮތަށް ދިރިއުޅުމުގައި އަދި އޭނާގެ އަމިއްލަ ބަސް ބޭނުންކުރުމުން މަޙްރޫމްކުރެވިގެން ނުވާނެއެވެ.

31 ވަނަ މާއްދާ

1. ކުޑަކުދިން ނަފްސާނީ ގޮތުން ހަމަޖެހުމެއް ލިބޭފަދަ ރަނގަޅުގޮތްތަކުގައި ބަހައްޓައިދެވޭނެ ކަމާގެ ޙުކުމް އެކަށީގެންވާ ގޮތްގޮތުން މިނިވަންކަމާއެކު ޘަޤާފީ ހަރަކާތް އަދި އާޓް ކުޅިވަރުތަކުގައި ބައިވެރިވުމާއި، އަރާމުކުރުމަށް ހުސްވަގުތު ލިބިދޭ ޙައްޤު ކުޑަކުދިންނަށް ހިމާޔަތްކޮށްދިނުމަށް ސަރުކާރުގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދެނެގަންނަންވާނެއެވެ.
2. ޘަޤާފީ އަދި ފަންނީ ހަރަކާތްތަކުގައި ކުޑަކުދިން ބައިވެރިވުމުގެ ޙައްޤު މިފަދަ ގޮތުގައި ބައިވެރިވާ ފުރުޞަތު ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް ލިބިދޭ ގޮތަށް، ޘަޤާފީ، ފަންނީ އަދި ހުނަރުވެރިވުމުގެ ހަރަކާތްތަކުގައި ބައިވެރިވާ އުސޫލުތައް ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ބާރުއަޅަންވާނެއެވެ.

32 ވަނަ މާއްދާ

1. ނަރަކަމުގައި ޢިޤްތިޞާދީ ކަންކަމުން ކުއްޖާ ބޭނުން ކުރުމުންނާއި ކުއްޖާ ތަޢުލީމު ޙާޞިލުކުރުން ހުރަސްއެޅޭ ގޮތަށް ގެއްލުންވާ ފަދަ ނުވަތަ ކުއްޖާގެ ޞިއްޙަތަށް، ޖިސްމާނީ، ވިސްނުމުގެ، އަޚްލާޤީ

އަދި އިޖްތިމާޢީ ކުރިއެރުމަށް ހުރަހެއް އެޅި ނުވަތަ ގެއްލުމެއް ލިބިދާނެފަދަ މަސައްކަތެއް ކުރުވުމުން ރައްކާތެރިވުމުގެ ޙައްޤު ކުއްޖާއަށް ލިބިދިނުމަށް މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

2. މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން މި މާއްދާ ހިންގުމަށްޓަކައި ޤާނޫނީ، އިޖްތިމާޢީ ތަޢުލީމީ އަދި އިދާރީ ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން، ބައިނަލްއަޤުވާމީ އެއްބަސްވުންތަކުގައިވާ ގުޅޭގޮތުން، މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން މިދަންނަވާ ކަންތައްތަކަށް ޚާއްޞަ ސަމާލުކަމެއް ދޭންވާނެއެވެ.

ހ. ވަޒީފާދިނުމަށް އެންމެ ކުޑަ އުމުރު ނުވަތަ އުމުރުތަކެއް ކަނޑައެޅުން.

ށ. ވަޒީފާގެ ގަޑިތަކާ މަސައްކަތުގެ ކުރަންޖެހޭ ގޮތް ފުރިހަމައަށް ކަނޑައަޅާ ޤަވާޢިދެއް ހަމަޖެއްސުން.

ނ. މި މާއްދާގައިވާ ކަންތައްތަކާ ޚިލާފަށް އަމަލުކުރާ ފަރާތްތަކާމެދު އެކަށީގެންވާ އަދަބުދިނުމާއި ފިޔަވަޅުތަކެއް ޤާނޫނީ ޢުޤޫބާތް ކަނޑައެޅުން.

33 ވަނަ މާއްދާ

ބައިނަލްއަޤުވާމީ އެއްބަސްވުންތަކުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާފަދަ މަސްތުވާތަކެތި ޒަހަރީ ބޭނުންކުރުން، އުފެއްދުމާއި [illegible] ބޭނުން ކުރުމުން ކުދިން ރައްކާތެރިކުރުމަށް ޤާނޫނީ، އިދާރީ، އިޖްތިމާޢީ އަދި ތަޢުލީމީ ފިޔަވަޅުތަކާއި އެކަށޭނަ ހުރިހާ ފިޔަވަޅެއް މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ހުރިހާ ދައުލަތްތަކުން އަޅަންވާނެއެވެ.

34 ވަނަ މާއްދާ

ޖިންސީގޮތުން ކުއްޖާ ނަހަމަގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމުގެ ހުރިހާ ގޮތްތަކަކުން ކުއްޖާ ރައްކާތެރިކުރުމަށް ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ. މިކަމަށްޓަކައި ޚާއްޞަކޮށް ޤައުމީ ދެފަރާތާ ގުޅޭ ގިނަފަރާތްތަކާ ގުޅޭ ފިޔަވަޅު އަޅައިގެން ތިރީގައިވާ ކަންތައްތައް ހުއްޓުވުމަށް މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ.

ހ. ނާޖާއިޒް ނުވަތަ ޤާނޫނާ ޚިލާފު ޖިންސީ ޢަމަލުތަކުގައި ކުއްޖާ ބައިވެރިކުރުމަށް ބާރުލުން.

ށ. ކަސްބީ ގޮތުން ނުވަތަ ޤާނޫނާ ޚިލާފު އެހެނިހެން ޖިންސީ ޢަމަލުތަކުގައި ކުދިން ބޭނުންކުރުން،

ނ. ޕޯނޮގްރަފިކް ތަކެތި ހެދުމަށް ކުދިން ބޭނުންކުރުން.

35 ވަނަ މާއްދާ

އެއްވެސް ބޭނުމަކާ އެއްވެސް ސިފައަކުން ކުދިން ވިއްކުމާއި، ކުދިން ފޭރުމާއި، ކުދިންގެ ވިޔަފާރި ކުރުމުން ރައްކާތެރިކުރުމަށް ޤައުމީ، ދެފަރާތާ ގުޅޭ އަދި ގިނަފަރާތްތަކާ ގުޅޭ ހުރިހާ އެކަށޭނަ ފިޔަވަޅުތައް މި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން އަޅަންވާނެއެވެ.

36 ވަނަ މާއްދާ

ކުޑަކުއްޖާގެ ވެލްފެއަރއަށް އެއްވެސްކަހަލަ ހާނިކަރުވާ ދިޔަބާރުކަންކުރުން ނުވަތަ ނަހަމަގޮތުގައި ބޭނުންކުރުންފަދަ ކަންކަމުން، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތްތަކުން ކުއްޖާ ޙިމާޔަތްކޮށްދޭން ޖެހޭނެއެވެ.

37 ވަނަ މާއްދާ

1. މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތްތަކުން ތިރީގައިވާ ކަންތައްތައް ޒިންމާދާރުކަމާއެކު މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ:

ހ. އެއްވެސް ކުއްޖަކާމެދު އަނިޔާވެރި ޢަމަލެއް ހިންގައި އަދި ޖިންސީ ޢަމަލެއް ހިންގައި، އަޅުވާ ދީގެން ނުވާނެއެވެ. 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުއްޖަކު ކުށަކު ކުރަނިކަން ދެވޭ އަދަބެއްގެ ގޮތުން، މަރުގެ އުޤޫބާތެއް އަދާކުރުން ނުވަތަ ގޮތުގައި މުޅި އުމުރަށް ޖަލަށްލައިގެންނުވާނެއެވެ.

ނ. ޤާނޫނާ ޚިލާފުގޮތަކަށް، ނުވަތަ ކަމާނުގުޅޭ ގޮތުގައި އެއްވެސް ކުއްޖެއްގެ މިނިވަންކަން ނިގުޅައިގަނެގެން ނުވާނެއެވެ. ކުޑަކުއްޖެއް ހައްޔަރުކުރުމާއި ނުވަތަ ބަންދުކުރުމާއި ނުވަތަ ޖަލަށްލުމަކީ ޤާނޫނާ ހަމައާއެއްގޮތަށްމެނުވީ ނުކުރެވޭނެއެވެ. އަދި މިގޮތަށް ހައްޔަރުކުރާނީ އެންމެ ފަހުގެ ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުގައި އަދި އެންމެ ކުރުމުއްދަތަކަށެވެ.

ރ. ބަންދުކުރެވިގެން ގެންގުޅޭ ކޮންމެ ކުއްޖަކާމެދު ވެސް އިންސާނިއްޔަތާ އެކަށީގެންވާ އަދި އިންސާނެއްގެ ގޮތުގައި ލިބިގެންވާ ޙައްޤުތަކަށް ޢިއްޒަތްތެރިކޮށް، ކުޑަކުއްޖެއްގެ ގޮތުގައި ލިބިގެންވާ ޙައްޤުތައް ދޭހަވާގޮތަށް ކަންތައްކުރަންވާނެއެވެ. ބަންދުކުރެވިފައިވާ ކުޑަކުދިން، ބޮޑެތި މީހުންނާ ވަކިން ބަހައްޓަންވާނެއެވެ. ވަކިންނުބަހައްޓާ ބޮޑެތި މީހުންނާއި އެކުގައި ބަހައްޓާނީ އެކަން ކުއްޖާގެ އެންމެ ރަނގަޅު މަޞްލަޙަތަށް ކަމަށްވާނަމަ އެކަނިއެވެ. އަދި މިފަދަ ކުދިންނަށް އެމީހުންގެ އާއިލާއާއެކު ސިޓީގެ ޒަރީއާއިން، އަދި ޒިޔާރަތްކުރުމުގެ ޒަރިއާއިން ގުޅުން ބަދަހިކޮށް ބެހެއްޓުމުގެ ޙައްޤު، އިސްތިސްނާއީ ހާލަތްތަކުގައި ފިޔަވައި ދޭންޖެހޭނެއެވެ.

2. ބަންދުކުރެވިގެން ގެންގުޅޭ ކުރިމަތިލާފަދަ ކުއްޖަކަށް، ބަންދުކުރެވުމުގެ ސަބަބާއި، އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން ޤާނޫނީ އެހީތެރިކަމާއި، ލިބެން ހުރި ވަކީލެއް ނުވަތަ އެހެނިހެން އެހީތެރިކަމެއް ލިބުމުގެ ޙައްޤު ކުއްޖާއަށް ބަންދުކުރެވުނު ފަހުން އަވަހަށް ލިބެން ޖެހޭނެއެވެ. އަދި ބަންދުކުރެވުމުގެ ޤާނޫނީ ޙައްޤު ބަލާ ކޯޓަކަށް ނުވަތަ އެހެން ބާރުވެރި މުސްތަޤިއްލު ފަރާތަކަށް ހުށަހަޅައި، އަވަސް ނިންމުމެއް ހޯދުމަށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.

38 ވަނަ މާއްދާ

1. ހަނގުރާމަ ބޮޑުވަމުންދާ ދުވަސްވަރުގެ ޙާލަތުގައި، އިންސާނިއްޔަތު އަދި އަޚްލާޤީ އުސޫލުތަކާއި ގުޅޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޤާނޫނުތަކުގައިވާ ކުޑަކުދިންނާ ގުޅޭ ކަންކަމަށް ރަޢިއްޔަތުންގެ މިމާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތްތަކުން ޢަމަލުކުރަން ޖެހޭނެއެވެ.

2. ޢުމުރުން 15 އަހަރު ނުފުރޭ ކުޑަކުއްޖަކު ސިޔާސީ ގޮތެއްގައި އެއްވެސް ޢުދުވާނީ ހަރަކާތެއްގައި ބައިވެރިވުމަށް ނުދިނުމަށްޓަކައި، އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ.

3. މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ޤައުމުތަކުން 15 އަހަރު ނުފުރޭ ކުއްޖަކު، ހަތިޔާރު އެޅި ބާރުތަކަށް ވައްދައިގެން ނުވާނެއެވެ. 15 އަހަރު ފުރިފައި އަދިހަނދުވެސް 18 އަހަރު ނުފުރޭ ކުދިން ހަތިޔާރު އެޅި ބާރުތަކަށް ވައްދާނަމަ މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ޤައުމުތަކުން އެންމެ ބޮޑު ކުދިންނަށް އިސްކަން ދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ.

4. ހަތިޔާރު ބޭނުންކޮށްގެން ދެވޭ ހަމަލާތަކުގައި، ބައިނަލްއަޤްވާމީ އިންސާނިއްޔަތުގެ ޤާނޫނުތަކުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ރައްޔިތުން ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ވާޖިބު އަދާކުރުމަށް މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ޤައުމުތަކުން ހަނގުރާމައިގެ ސަބަބުން އަސަރުކޮށްފައިވާ ކުޑަކުދިންނަށް ފަރުވާދީ އަދި ހިމާޔަތްކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ.

39 ވަނަ މާއްދާ

އަޅާނުލުމުގެ ސަބަބުން، ނަހަމަގޮތުގައި ބޭނުންކުރުން، އެއްވެސް ކަހަލަ އަދަބެއްދީ ޓޯޗަރކުރުން ގޮތުން އަނިޔާކުރުން ފަދަ ކަމެއްގެ ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބިފައިވާ ކުއްޖާއަށް ލިބިފައިވާ ނަފްސާނީ އަދި ޖިސްމާނީ ގޮތުން ފަރުވާދީ އަދި މުޖުތަމަޢުއަށް ބޭނުންތެރި ކުއްޖެއްގެ ގޮތުގައި އެނބުރުން މަސައްކަތް ކުރުމަށްޓަކައި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ. މިފަދަ ފަރުވާއާއި، މުޖުތަމަޢުއަށް ބޭނުންތެރި ކުއްޖަކަށް ހެދުމުގެ ކަންތައްތައް ކުރަންވާނީ އެކުދިންގެ ސިއްހަތާއި އަމިއްލަ ނަފްސުގެ ހުރުމަތާއި އިންސާނީ ޝަރަފަށް ހިތްވަރު ލިބޭނެ ފަދަ މާހައުލެއްގައެވެ.

40 ވަނަ މާއްދާ

1. ޤާނޫނުޢުޤޫބާތާއި (ނުވަތަ ޕީނަލްކޯޑާއި) ޚިލާފުވެއްޖެ ކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ ނުވަތަ އެޤާނޫނާ ދެކޮޅަށް ކުށްވެރިވާ ނުވަތަ އެޤާނޫނާ ޚިލާފުވެއްޖެކަން އެނގިފައިވާ ކުއްޖަކާމެދު އަމަލުކުރަންވާނީ އެކުއްޖެއްގެ ޝަރަފާއި އަގުމާއި ނަފްސުގެ އަގުދަރަނީވާ އަދި ކުއްޖާއަށް އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާއި އެހެން މީހުންގެ އަސާސީ މިނިވަންކަމަށް އިޙްތިރާމް ކޮށްހަދަން ދަސްވާނެގޮތަކަށެވެ. އަދި ކުއްޖާގެ އުމުރަށް ބަލައި، އެކުއްޖާ މުޖުތަމަޢަށް ބޭނުންތެރި ކުއްޖަކަށް އަދި މުޖުތަމަޢުގައި ބިނާކުރަނިވި ބައެއް ކުޅެން ކުއްޖަކަށްވުމުގެ ހައްޤު މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ޤައުމުތަކުން ޤަބޫލުކުރެއެވެ.

2. މިކަމަށްޓަކައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން ހަމަޖެހިފައިވާ ޤަވާޢިދުތަކާ އެއްގޮތަށް މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ޤައުމުތަކުން ޚާއްޞަކޮށް ތިރީގައިވާ ކަންތައްތައް ޔަޤީންކުރަންވާނެއެވެ:

ހ. ކުއްޖަކު ޢަމަލެއް ކުރިއިރު، އެޢަމަލަކީ އެޤައުމެއްގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއްކަމުގައި ނުވާ ކަމެއް ފަހުން ހުރި ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން ކުށެއް ކަމުގައިވީތީ އެކުއްޖަކު ކުށްވެރިއެއްގެގޮތުގައި ނުބެލުމަށް،

ށ. ޤާނޫނުޢުޤޫބާތާ ޚިލާފުވެއްޖެ، ނުވަތަ އެޤާނޫނާޚިލާފުވީކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށްވެސް ތިރީގައި މިވާ ކަންތައްތަކުގެ މަދުވެގެން ޔަޤީންކަން ދިނުމަށް،

(1) ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކުށްވެރިއެއްކަން ސާބިތުވާހާ ހިނދަކު އެއީ ކުށްވެރިއެއް ނޫންކަމުގައި ބެލެވުން،

(2) އެކުއްޖަކާ ދެކޮޅަށް ކުރެވޭ ދަޢުވާއެއް ލަސްނުކޮށް އެކުއްޖާއަށް، ބޭނުންނަމަ މައްސަލައަކީ ބޭނުމަށް މައިންބަފައިން ނުވަތަ ޤާނޫނީ ބެލެނިވެރިން ލައްވާ އެންގުން ކަމަށްވާނަމަ އެގޮތަށް އެންގުމާއި އަދި އޭނާގެ ދިފާޢުގައި ވާހަކަ ދައްކައި ވަކާލާތު ކުރުމަށް ތައްޔާރުވުމުގެ ފުރުޞަތު ހަމަ ދިނުމަށް އެހީތެރިވުން،

(3) ލަސްނުކޮށް، ކަމަށް އެކަށީގެންވާ، މިނިވަން އަދި ވަކިފަރާތަކަށް ނުޖެހޭ ބޯޑަކުން ޤާނޫނާއެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން ޝަރީޢަތްކޮށް، މައްސަލަ ނިންމުމަށް، އަދި އެކުއްޖަކާ މެދުވެރި މައްސަލަތައް ނިންމައި ކުއްޖާގެ ބާވަތް ހިސާބުތަކާ އެކުއްޖާގެ އުމުރާއި ވިސްނައިގެން، ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ބަހައިގެން ޤާނޫނީ އެހީތެރިކަން ދިނުމަށް، އަދި އޭނާގެ މައިންބަފައިން ނުވަތަ ބެލެނިވެރިން ހާޒިރުގައި މައްސަލަ ބަލަހައްޓައި ނިންމުމާއި ދުވަސްތަކުގެ ބާރުގައި އެމައްސަލައެއް ނިންމާގޮތަށް ހަމަޖެއްސުން،

(4) ބޭނުންވާ ހެކިތައް ނުވަތަ ކުރިމަތިލާކަމަށް އެއްބަސްވެވޭނަމަ، ނުވަތަ ކުރިމަތިލާކަމަށް އެއްބަސްވެވޭނަމަ، ނުވަތަ އެކުއްޖާ ދޭ ހެކިތަކެއް ހިމެނޭ ހިއްސާ ހެކިއެއް ނުވަތަ ކުރިމަތިވާ ހެކިތަކުގެ އެކުއްޖާއާ އެއްބަސްވާ ހިމެނޭ ހިއްސާވެސް ހެކިއެއް ނުލާ ދިނުން،

(5) ޤާނޫނީގޮތުން ބާޠިލު ވަކިން ސާބިތުވާ ނިޔާއެއް އިއްވައިފިނަމަ، އެކަމާ، މިނިވަން އަދި ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހޭ މަތީ ބޯޑަކުން، އަލުން ބަލައިދޭނެ ހަމަޖެއްސުން،

(6) ކުއްޖާ ނުދަންނަ ބަހެއް ބޭނުންކުރާނަމަ، ތަރުޖަމާކުރާނެ އެހީ ހިލޭ ލިބިދޭނެ ހުރުން،

(7) ކުށްކުރުން ނުވަތަ ކުރީގެ ތަޙުޤީޤުގައި އޭނާގެ ޝަރީޢަތުގެ ހުރިހާ މަރުޙަލާއެއްގައިވެސް ކުއްޖާގެ އަމިއްލަ ޙިޔާނަތްކަން އިޙްތިރާމް ލިބިދޭނެ ހަމަޖެއްސުން،

3. މިމާއްދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން، ޤާނޫނުގެ ހިމާޔަތުގެ ދަށުގައި ކުރިމަތިވާ ބޭނުންކުރާ ނުވަތަ ސާބިތުވާ ކުދިންނަށް ކަނޑައެޅޭ ބޭއްވާ ފާސްކުރާ ޤާނޫނާ ތަޢާރަފު އަދި އުސޫލުތަކާ ޚިޔާނާތް ބޮޑެތި ކުރިމަތިވާ މިމާއްދާގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން މަސައްކަތް ކުރަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ހާއްސަކޮށް:

ހ. ވަކިއުމުރަކަށްވުރެ ދަށުގެ ކުދިން ޤާނޫނީގޮތުން ޖިނާއީ ދަށުން ކުށްވެރި ނުވާގޮތަށް ހަމަޖެއްސުން،

ށ. ޙިމާޔަތް ޙައްޤުތަކާއި ޤާނޫނީ ރައްކާތެރިކަން ޙިމާޔަތްކުރުމަށް މިނިސްޓްރީ ކުދިންނާ ދެކޮޅަށް ޝަރީޢަތް/ޤާނޫނީ ފިޔަވަޅު މަޢްލޫމާތު ކުޅަދާނަކޮށް ގެނެސް ހަމަޖެއްސުން،

4. ކުދިން ކުށްކުރުމާއި އަދި އުމުރާއި ބެލެހެއްޓުމާއި ބަލަހައްޓައިދިނުމުގެ ކުދިން އަޅުއަތޮޅުތަކުގެ ބޭރުއިދާރާ ފަރުވާ ދިނުމާއި މެދު ތަރުބިއްޔަތު، އެޑިއުކޭޝަން ދެނުމާއި، އިޖްތިމާޢީ އިސްލާހުގެ މެދު ތަރުބިއްޔަތު، ފަރުވާ މަސައްކަތް ޙިމާޔަތްކުރުމާއި އަދި އުމުރުން މިފަދަ ހުރުމާއި ބެލެހެއްޓުމަށް ކުރަމުން ގެންދަންވާނެއެވެ.

41 ވަނަ މާއްދާ

ތިރީގައި މިވާ ޤާނޫނުތަކުގައި ހިމެނޭ ކަންތައްތަކީ މިމުއާހަދާގައި ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ ޤަވާއިދުތަކަށްވުރެ ކުޑަކުޑިރެގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކަން ދިނުމުގައި އެދުވާ ޤަވާއިދުތަކެއް ކަމަށް ވާނަމަ މިމުއާހަދާގެ ސަބަބުން އެޤަވާއިދުތަކަށް އެއްވެސް އުނިކަމެއް އައިސްގެން ނުވާނެއެވެ.

ހ. އެޤައުމެއްގެ ޤާނޫނު.

ށ. ޤައުމުތަކުގައި ހިންގާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޤާނޫނު.

ދެވަނަ ބައި

42 ވަނަ މާއްދާ

މިމުއާހަދާގެ އުސޫލުތަކާއި އަދި މިގައި ހިމެނިފައިވާ ކަންތައްތައް، މިމުއާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ޤައުމުތަކުން، ކުރެކުދިންނަގާހި ބޭއީ މިނުންނަން ވީއްލު ފަދަ ބާވަތްތަކުގައި އަދިވީ އަންގައިދީގެން އެނގޭނެގޮތަށް ޢާންމުކޮށް ފެތުރުން ކަށަވަރުކުރާނެއެވެ.

43 ވަނަ މާއްދާ

1. މިމުއާހަދާގައި ހިމެނިފައިވާ ކަންތައްތައް ތަންފީޒުކުރުން ހިންގާ މިންވަރު ބެލުމަށްޓަކައި، ތިރީގައިމިވާ ކޮމިޓީއެއް ކުރެކުދިންގެ ބައްދަލުވުމެއް ކޮމިޓީއަކުން ތަޢާރަފު ކުރެވޭނެއެވެ.

10 މެމްބަރުން އިންތިޚާބުކުރާނީ މަސްވާރާ މިމުއާހަދާގައި ހިމެނިފައިވާ ކަންތައްތަކާ ބެހޭގޮތުން ރަނގަޅު، އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ރަނގަޅު ފިކުރެއް ނެތް ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިންނެވެ. ކޮމިޓީގެ މެމްބަރުން ވާނީ މުއާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ޤައުމުތަކުގެ ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިންނެވެ. އަދި ހިތްހަމަޖެހޭ ގޮތަކަށް މިދިމާގެ އެމީހަކު ނަމްބަރުކުރެވޭއެވެ. އަދި މެމްބަރުން ހޮވުމުގައި، އެޤައުމެއްގެ މިނިސްޓަރު ރަށްރަށް ޖުގްރާފީ ބަހާލެވިފައިވާ ގޮތްގޮތަށް ވިސްނުމާއި ގިނަ ބާވަތްތަކުގެ ބަހާލުން ފެނިގެންދާނެ ގޮތަކަށް ބަލައިގަންނާނެއެވެ.

2. ކޮމިޓީގެ މެމްބަރުން ހޮވާނީ މުއާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ޤައުމުތަކުން އެކުލަވާލާ ލިސްޓެއްގެ ތެރެއިން ސިއްރު ވޯޓުންނެވެ. އެ ޤައުމެއްގެ ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން ސިއްރު ވޯޓަކުން ނަގާ 10 މީހުންގެ ތެރެއިންނެވެ. ކޮންމެ ޤައުމަކަށް އެޤައުމެއްގެ ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން އެކަކު ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

3. ކޮމިޓީގެ ފުރަތަމަ އިންތިޚާބު، މުއާހަދާ ހިންގަން ފަށާތާ 6 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ބާއްވާ އަދި އެއަށްފަހު ކޮންމެ ދެއަހަރަކުން އެއްފަހަރު އިންތިޚާބު ބާއްވާނެއެވެ. ކޮންމެ އިންތިޚާބެއް ބޭއްވުމުގެ 4 މަސްދުވަސް ކުރިން އ. ދ. ގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް

މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން ކޮމިޓީއަށް އައްޔަނުކުރެވޭނީ ހުރިހާ ނަމެއް، ދުވަސްދުވަހުގެ ތިބޭގައި ހުރަހެޅުމަށް އެދި ސިޓީއެއް ފޮނުވާނެއެވެ. އެއަށްފަހު، އެނަންތަކެއް ލިބުމުން، އިދާރީ އަކުރު ތަރުތީބުން ނަންތަކުގެ ލިސްޓެއް ހުށަހަޅާ ފަރާތު އެގޮތަށް ތަރުތީބުކުރެވުނު، މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވެވާ ފަރާތްތަކަށް ފޮނުވާނެއެވެ.

4. ކޮމިޓީގެ އިންތިޚާބު އޮންނާނީ އ. ދ. ގ ހެލްތްސެންޓަރގައި، މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުގެ ޖަލްސާގައި، އ. ދ. ގ ސްކޫލްތަކާ ޖަނަރަލް ބޯޑު ޖަލްސާތަކުގައެވެ. މިޖަލްސާތަކުގެ ފޮނުވޭނީ އަދުދުތަކުގައި ބޭނުންވާ މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުގެ ތިންބައިކުޅަބައެވެ. އަދި ކޮމިޓީތަކުގައި ބޭނުންވާ ހާޒިރުވާނަމަ ފަރާތްތަކުގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން އެނގޭ ގޮތަށް ވޯޓުދީގެން ހޮވޭ މެމްބަރުންނެވެ.

5. ކޮމިޓީގެ މެމްބަރުން އެއް 4 އަހަރުގެ ދައުރަކަށް ހޮވޭ ބައެކެވެ. އަދި ހުރަހެޅިއްޖެނަމަ ދުވަނަ ދައުރަކަށް ހަމައެކަނި ބަދަލުވާން އިންތިޚާބު ކުރިޔަށްދާނެއެވެ. ފުރަތަމަ އިންތިޚާބުގައި ހޮވޭ މެމްބަރުންގެ ތެރެއިން 5 މެމްބަރުންގެ މުއްދަތު 2 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަމަވާނެއެވެ. މި 5 މެމްބަރުން ހޮވޭނީ ފުރަތަމަ އިންތިޚާބުގައި ގުރުއަތުންނެވެ.

6. ކޮމިޓީގެ މެމްބަރަކު މަރުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ އިސްތިއުފާ ދިނުމަށް ނުވަތަ އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ ކޮމިޓީގެ މަޤާމު އަދާނުކުރެވޭނަމަ ހުރަހަކަށް އެންމެ ކަމަށް ބުނެވިދާނަމަ، އެމެމްބަރަކު ހުރަހެޅުމާ ގުޅޭ މެމްބަރަކު ކޮމިޓީގެ އިތުރު ހަމަހަމަ މުއްދަތު ހަމަވަންދެން އެކަން މެމްބަރު ކޮމިޓީގެ އިޖްތިމާޢު ކަނޑައަޅާނެއެވެ.

7. ކޮމިޓީގެ ކަންތައް ނިންމާނެގޮތުގެ ގަވާއިދު ކަނޑައަޅާނީ ކޮމިޓީއިންނެވެ.

8. ކޮމިޓީގެ ކަންތައްތަކަށް ދުއަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ހާމަ ރިޕޯޓެއް ހާމަކޮށް ކޮމިޓީންނެވެ.

9. ކޮމިޓީގެ ޖަލްސާތައް ބޭއްވުމާ ބޭއްވާނީ އ. ދ. ގ ހެލްތްސެންޓަރގައެވެ. ނުވަތަ ކޮމިޓީއިން ކަނޑައަޅާ އެހެން ތަނެއްގައެވެ. ކޮމިޓީ ބޭއްވާ ބައްދަލު ކުރުމަށް އަހަރަކު އެއްފަހަރު ބޭއްވޭނެއެވެ. އ. ދ. ގ ބޭއްވާ މަޖިލީހުން ކުރެވިދާނަމަ ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުންތައް ހިނގާ މުއްދަތު ކަނޑައަޅާ، އަދި ބައްދަލުވުމުގެ ނިންމުންތައް އެމުއްދަތަށް ބަދަލު ގެންނަނީ މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުގެ ބައްދަލުވުމުގައެވެ.

10. މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކާ ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތް ކުރުމަށް ދުވަހުގެ ފުރުޞަތު ދޭނެ ހިނގުމަށް ބޭނުން އެހެން ކަންތައްތައް އ. ދ. ގ ހެލްތްސެންޓަރ ފޯރުކޮށްދޭނެ ވާނެއެވެ.

11. އ. ދ. ގެ އާއްމު މަޖިލީހުގެ ހުއްދައާއެކު، މިމުޢާހަދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކަނޑައެޅިފައިވާ ކޮމިޓީއަށް އ. ދ. ގެ ވަސީލަތްތަކުން އާއްމު މަޖިލީހުން ކަނޑައަޅާ ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތަށް މުސާރަ ލިބޭނެއެވެ.

44 ވަނަ މާއްދާ

1. މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން އ. ދ. ގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް މެދުވެރިކޮށް ކޮމިޓީއަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކާއި ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ ޙައްޤުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ކުރިއެރުންތަކުގެ ރިޕޯޓް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. މިރިޕޯޓް ހުށަހަޅަންވާނީ:

ހ. އެދައުލަތަކަށް މިމުޢާހަދާ ތަންފީޒުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 2 އަހަރު ތެރޭގައި، އަދި

ށ. އޭގެފަހުން ކޮންމެ 5 އަހަރަކުން އެއްފަހަރު.

2. މިމާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ ރިޕޯޓްތަކުގައި، މިމުޢާހަދާގައިވާ ކަންތައްތައް ފުރިހަމަކުރުމަށް ދިމާވާ ދަތިތަކާއި ހުރަސްތައް އެނގެން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. ހަމައެހެންމެ މުޢާހަދާގައިވާ ކަންތައްތައް އެދައުލަތެއްގައި ތަންފީޒުވާގޮތް އެނގޭވަރަށް މަޢުލޫމާތު ހިމެނިގެން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

3. ފުރިހަމަ ތަފްސީލީ ރިޕޯޓެއް ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅައިފައިވާ ދައުލަތްތަކުން، ފަހުން ރިޕޯޓްތައް ހުށަހަޅާއިރު 1 ގެ (ށ) ގައިވާ މުއްދަތުގައި ހުށަހަޅާ ރިޕޯޓްތަކުގައި ކުރިން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތު ތަކުރާރުކުރުމަކީ ނުޖެހޭ ކަމެކެވެ.

4. މުޢާހަދާ ތަންފީޒުކުރުމާ ގުޅޭ އިތުރު މަޢުލޫމާތު ކޮމިޓީއިން މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން ހޯދިދާނެއެވެ.

5. ކޮމިޓީގެ ކަންތައް، ކޮންމެ ދެއަހަރަކުން އެއްފަހަރު، ކޮމިޓީގެ ޙަރަކާތްތަކުގެ ރިޕޯޓް، އިޤްތިޞާދީ އަދި އިޖްތިމާޢީ މަޖިލީހުގެ ދަށުން (އ. ދ. ގެ) އާއްމު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

6. މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން ތަމްރީރުކޮށް ރިޕޯޓްތައް އެދައުލަތެއްގައި އާއްމުންނަށް ލިބޭގޮތަށް ފަހިކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

45 ވަނަ މާއްދާ

މުޢާހަދާގައިވާ ކަންތައްތައް ތަފާތު ދާއިރާތަކުގައި، އަދި އެކަންކަމާގުޅޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ އެއްބާރުލުން ހޯދުމަށް ބާރު އެޅުމުގެ ގޮތުން ކަންތައްތައް ކުރަންވާނީ ތިރީގައި މިވާގޮތަށެވެ.

ހ. މިމުޢާހަދާގައިވާ ކަންތައްތައް ބާރު ތަންފީޒުކުރުމަށް ޚާއްޞަ ކަންތައްތަކުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ފުރުޞަތު އ. ދ. ގެ ކުޑަކުދިންގެ ފަންޑާއި އަދި އ. ދ. ގެ އެހެނިހެން ޖަމްޢިއްޔާތަކަށް، އެޖެންސީތަކަށް ލިބިގެންވާނެއެވެ. އަދި ކޮމިޓީއަކަށް ފެނިއްޖެނަމަ ޚާއްޞަ ކަންތައްތަކާއި ގުޅިގެން ކުރިއެރުވުމަށް ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކާ ބެހޭގޮތުން ފަންނީ އެހީ، ޚާއްޞަ

މިޤާނޫނުގައި ކުރާ ކަންތައްތަކާއި ގުޅޭ ދާއިރާތަކުގައި ބޭނުންވާ ހާއްސަ އިރުޝާދުދީގެންބަޔަކާއި އެފަރާތްތަކަށް ކޮމިޓީން ދަސްވެފައި ދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެފަރާތްތަކުން ހިންގަމުންގެންދާ ކުރިއަށްދާނެ ގޮތްތަކާއި ބަރަކާތް ފަދައި ދުވަހެއް އެކިފަރާތްތަކާ ހަމަޖެހިގެން ތަންފީޛުކުރާނޭ ކަންކަމުގެ ރިޕޯޓު ހުށަހަޅަން ކޮމިޓީން އެފަރާތްތަކަށް މިންގަނޑު ދަށްވެފައި ނުވާނެއެވެ.

ނ. ކޮމިޓީއަށް ފެނިއްޖެހިނދެއްގައި، ޤާނޫނާއި ޚިލާފު އަދި ހ. ދ. ގ ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ޖަވާބުދާރީވުމަކުން ތަޢުލީމީ ކަމެއްގައި ހުރިހާ ކަމެއް އަދި އިދާރީ ފިޔަވަޅު މިޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޚިދުމަތްތަކުން އެ ދ ގ ށ ނ މ މިސްރާއި ބޭނުންކުރުން ކޮމިޓީއަށް ފެނިގެންވާނެ ކަމަށް ޤަރާރުކުރެވިދާނެއެވެ.

ނ. ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން، ކުރެވޭ ކަންތައްތަކުގެ ރިޕޯޓް ސަރުކާރަށް ބޭނުންވާ ގޮތަށް، ފޮނުވާ ތަފާސީލް ދަތުރުތަކުގެ އެކަށައަޅާ ފާސްކުރުން މަސައްކަތު ތަރައްޤީ ހަދާނެއެވެ.

ރ. ކޮމިޓީން މިޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާއާއި 45 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ ގަވާއިދު ބޭނުންތެރިކޮށް އެކުލަވާލާން ޖެހޭނެއެވެ. މިގޮތުން ހުށަހެޅޭނެ ކަމާގެ ޚިދުމަތަށް ފުރުޞަތު އެޚިދުމަތްތަށް އިސްލާމީ ތަރުބިއްޔަތު ދަށުން ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތަކާ ސަރަޙައްދުގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ފުރުޞަތު ފަހިކޮށްދޭނެއެވެ.

3 ވަނަ ބައި

46 ވަނަ މާއްދާ

ހިރާ ޚިދުމަތަކީ ސަރުކާރުން ފާސްކުރާ މިޤާނޫނާ ބެހޭގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތެވެ.

47 ވަނަ މާއްދާ

މިޤާނޫނުގައި ބުނެވިފައިވާ އަސާސީ ޙަޤީޤަތް ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭން ޙަޤީޤަތް ނުކުރެވޭނެއެވެ. ހ. ދ. ގ ސަރުކާރު ދަށުން ބަޔާނެއް ފާސްކުރެވިދާނެއެވެ.

48 ވަނަ މާއްދާ

ބޭނުންވާ ކޮންމެ ޚިދުމަތަކީ ބައިވެރިވުމުގެ މިޤާނޫނާ ހުށަހަޅާފައި ބާރުވެން ވާނެއެވެ. ބައިވެރި ފުރަތަމަ އެދި ހުށަހަޅާ ކޮންމެ ފަރާތް ހ. ދ. ގ ސަރުކާރުގެ ދަށުން ބަޔާނެއް ފާސްކުރެވޭ ބާރުވެރިކަން ވާނެއެވެ.

49 ވަނަ މާއްދާ

ހ. މިޤާނޫނުގައި ބުނެވޭ ކުރަން ފަށާ 20 ޚިދުމަތް ޙަޤީޤަތް ކުރުމަށްފަހު ނުވަތަ އެއަށްފަހު ހުއްޓާ ފަރާތް ޚިދުމަތް ބައިވެރިވެ އެކަމާބެހޭ ފުރުސަތު ސަރުކާރުގެ ދަށުން އަދާކުރުމުގެ 30 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެންނެވެ.

ނ. މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ އަދި މުޢާހަދާ ތަސްދީޤު ކުރާ ޤައުމުތަކުގެ އަދަދު 20 ހަމަވުމުން މިމުޢާހަދާއަށް ޢަމަލު ކުރަން ފެށޭނެއެވެ. އަދި އެއަށްފަހު ކަމާބެހޭ ލިޔުމެއް ޤައުމަކުން އ. ދ. އަށް ހުށަހަޅާތާ 30 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން އެޤައުމަކުން މިމުޢާހަދާއަށް ޢަމަލު ކުރަންވާނެއެވެ.

50 ވަނަ މާއްދާ

1. މިމުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ކޮންމެ ދައުލަތަކަށްވެސް މިމުޢާހަދާއަށް އިސްލާހެއް ގެނައުމަށް ހުށަހަޅައި އެކަން އ. ދ. ގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްއަށް ފޮނުވިދާނެއެވެ. މިގޮތުން ހުށަހަޅާ އިސްލާހުތައް ބަހުސްކޮށް، އެމަސްއަލައާމެދު ވޯޓަށް އެހުމަށްޓަކައި ޖަލްސާއެއް ބާއްވަން ބޭނުންވޭތޯ މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުން ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް އެއިސްލާހެއް މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކަށް ފޮނުވާނެއެވެ. މިގޮތުން ފޮނުވާތާ 4 މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުގެ ތިންބައިކުޅަ އެއްބައި ދައުލަތްތަކުން މިފަދަ ކޮންފަރެންސެއް ބޭއްވުމަށް އެއްބަސްވެއްޖެނަމަ އ. ދ. ގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް މިކޮންފަރެންސް ބާއްވަންވާނެއެވެ. ކޮންފަރެންސްގައި ބައިވެރިވާ ދިމާވާ ދައުލަތްތަކުގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން ފާސްކުރާ އިސްލާހެއް އ. ދ. ގެ ޖެނެރަލް އެސެމްބްލީގެ ތާއީދު ހޯދުމަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

2. މިމާއްދާގެ ފުރަތަމަ ޕެރެގްރާފްގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފާސްކުރާ އިސްލާހަކަށް ޢަމަލު ކުރާނީ އެއިސްލާހެއް އ. ދ. ގެ ޖެނެރަލް އެސެމްބްލީން ފާސްކުރުމަށްފަހު އަދި މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުގެ ތިންބައިކުޅަ ދެބައި އެއިސްލާހު ޤަބޫލުކުރުމުން ފެށިގެންނެވެ.

3. އިސްލާހަކަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމުން މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ދައުލަތްތަކުގެ ތެރެއިން އެއިސްލާހު ޤަބޫލުކުރި ހުރިހާ ދައުލަތެއް އެއިސްލާހާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލު ކުރަންވާނެއެވެ. މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ އެހެން ދައުލަތްތައް އެދައުލަތްތައް ޤަބޫލުކުރާ މިމުޢާހަދާގެ ބައިތަކާ އަދި އެދައުލަތްތައް މިހާތަނަށް ޤަބޫލުކުރާ އިސްލާހުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލު ކުރަންވާނެއެވެ.

51 ވަނަ މާއްދާ

1. މިމުޢާހަދާ ތަސްދީޤު ކުރުމުގައި ނުވަތަ މިމުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވުމުގައި ދައުލަތަކުން ހުށަހަޅާ އެދައުލަތަކުން ތަޙައްފުޒުތަކުގެ ކަންތައްތަކުގެ ލިޔުންތައް އ. ދ. ގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްއަށް ލިބުމުން، އޭނާ އެހުރިހާ ދައުލަތްތަކަށް ހުރިހާ ދައުލަތްތަކަށް ފޮނުވަން ވާނެއެވެ.

2. ތަޙައްފުޒުތަކުގައި ބާވަތްތަކާ ކަންތައްތަކަކީ މުޢާހަދާގެ މަޤްޞަދާއި ބޭނުމާއި ނުގުޅޭކަހަލަ ކަމެއްގައި ވާނަމަ އެކަންތައްތައް ހުއްދައެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.

3. ތަޙައްފުޒުތަކުގައި ބާވަތްތަކާ ކަންތައްތައް، އ. ދ. ގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްއަށް އެކަން އެންގުމުން އަންގާ ގޮތުގެ އަދި މިގޮތުން އަންގާ ދަނޑިވަޅުގައި ތަޙައްފުޒުތަކާ ބެހޭ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްއަށް ހުށަހަޅާ ދައުލަތްތަކަށް

އަންގަނަވާނެއެވެ. މިއުޞޫލުން އަނބުރާގެންދާ ގެންދިޔުމަށް އަމަލު ކުރެވެންވާނީ ކޮމިޓީން ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްއަށް އެކަމަށްބަލައި ހުށަހަޅާ ދިޔުމުގެ ދިޔާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.

52 ވަނަ މާއްދާ

މިޢަހުދުނާމާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދައުލަތްތަކުން، މިޢަހުދުނާމާއިން ވަކިވާން ބޭނުންނަމަ އ. ދ. ގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްއަށް ލިޔުމުން އެކަން އެންގުމުން ވަކިވެވިދާނެއެވެ. މިގޮތުން ވަކިވުން ދުވަހަކީ ބަޔާންވެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްއަށް އެލިޔުން ލިބުނުތާ ފުރިހަމަ އެއް އަހަރުވީ ދުވަހުގައެވެ.

53 ވަނަ މާއްދާ

މިޢަހުދުނާމާ ބަލަހައްޓާ ފަރާތަކީ އ. ދ. ގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްއެވެ.

54 ވަނަ މާއްދާ

ޢަރަބި ބަހާއި، ޗައިނާ ބަހާއި، އިނގިރޭސި ބަހާއި، ފަރަންސޭސި ބަހާއި، ރަޝިއާ ބަހާއި، އަދި ސްޕެނިޝް ބަހުން ލިޔެފައިވާ މިޢަހުދުނާމާގެ އަސްލުތަކަކީ ހަމަހަމައެވެ. އަދި އެލިޔުންތައް ބެހެއްޓިފައިވަނީ އ. ދ. ގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްގެ ހަވާލުގައެވެ.